

CRETA PLANT
A Pilot Network of Plant Micro-Reserves in Western Crete
Πιλοτικό Δίκτυο 'Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών' στη Δυτική Κρήτη
(LIFE04NAT_GR_000104)

**ΔΡΑΣΗ Α.6 - Το νομικό καθεστώς των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών
(ACTION A.6 - Legal status of the Plant Micro-Reserves)**

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΚΘΕΣΗ

(Ιούνιος 2005 - Ιούνιος 2006)

Συντάκτες:

Παναγιώτης Δρούγας, Δασολόγος – Ειδικός Σύμβουλος ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ ΕΠΕ
Ευπραξία-Αίθρα Μαριά, Νομικός Περιβάλλοντος – Επικ. Καθηγήτρια Πολυτεχνείου Κρήτης
Τάσος Δημαλέξης, Δρ Βιολόγος – ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ ΕΠΕ

ΝΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΦΥΟΥΣ ΧΛΩΡΙΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ

N.Δ. 86/1969

Άρθρο 66: Δασικές Αστυνομικές Διατάξεις

Άρθρο 69: Προστατευτικά Δάση (στο Ν. 3208/2003 και στο άρθρο 4 παρ. 6 και 7 καθορίζεται η διαδικασία χαρακτηρισμού δασών ως προστατευτικών και ο τρόπος διαχείρισης των προστατευτικών δασών)

Άρθρο 104: Βοσκή σε δάση συνεπεία υλοτομιών, εκτελέσεως υδρονομικών έργων κ.λπ.

N. 998 /1979 (ΦΕΚ 289/ Τ. Α΄ / 29.12.1979)

Άρθρο 4: Κατηγορίες δασών και δασικών εκτάσεων [όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/ Τ. Α΄ / 24.12.2003)]

Άρθρο 4 παρ. 1 περίπτωση α΄

Άρθρο 4 παρ. 2 περίπτωση ε΄

Άρθρο 5 παρ. 2 [όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/ Τ. Α΄ / 24.12.2003)]

Άρθρο 16: Ειδικά δασοτεχνικά έργα

Άρθρο 19: Προστασία χλωρίδος και πανίδος [όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 62 του Ν. 2637/1998 (ΦΕΚ 200/ Τ. Α΄ / 27.8.1998)]

Άρθρο 38: Υποχρεωτικές αναδασώσεις

Άρθρο 43: Αναγκαστική απαλλοτρίωση αναδασωτέων εκτάσεων

Π.Δ. 67/1981 (ΦΕΚ 23/ Τ. Α΄ / 30.1.1981)

«Περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδος και άγριας πανίδος και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και ελέγχου της ερεύνης επ΄ αυτών» (όπως διορθώθηκε στο ΦΕΚ 43Α/ 18.2.81)

82/72/Ε.Ο.Κ. - Επικύρωση με το Ν. 1335/83 (ΦΕΚ 32Α΄)

Σύμβαση της Βέρνης “για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης”

Άρθρο 2

Άρθρο 3

Άρθρο 4

Άρθρο 5

Άρθρο 9

Άρθρο 11

N. 1650/1986 (ΦΕΚ 160/ Α΄ / 16.10.1986)

Άρθρο 18

Άρθρο 19, παρ. 1, 2, 3, 4, 5

Άρθρο 21, παρ. 1, 2

Οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ του Συμβουλίου «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»

Άρθρο 1α

Άρθρο 1β

Άρθρο 1γ

Άρθρο 1δ

Άρθρο 1ε

Άρθρο 1στ

Άρθρο 1ζ

Άρθρο 1η

Άρθρο 1θ

Άρθρο 2

Άρθρο 4 παρ. 4

Άρθρο 6

Άρθρο 13
Άρθρο 16
Άρθρο 22

N. 2204/1994 (ΦΕΚ 59/ Τ. Α΄/ 15.4.1994) «Σύμβαση βιοποικιλότητας»

Άρθρο 6
Άρθρο 8
Άρθρο 9
Άρθρο 10
Άρθρο 11

N. 2637/1998 (ΦΕΚ 200/ Τ. Α΄/ 27.8.1998)

Άρθρο 57: Μετονομασία καταφυγίων θηραμάτων σε καταφύγια άγριας ζωής

K.Y.A. 33318/3028/1998 (ΦΕΚ 1289/ 28.12.98) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων»

Άρθρο 4
Άρθρο 5
Άρθρο 6
Άρθρο 12
Άρθρο 13
Άρθρο 15

K.Y.A. 331794 (ΦΕΚ 281/ Τ. Β΄/ 31.3.1999) «Εμπορία των ειδών της άγριας πανίδας και της αυτοφυούς χλωρίδας»

Άρθρο 2
Άρθρο 8

N. 2742/1999 (ΦΕΚ 207/ Α΄/ 7.10.1999)

Άρθρο 2
Άρθρο 15
Άρθρο 16
Άρθρο 17
Άρθρο 20
Άρθρο 22

N. 2971/2001 (ΦΕΚ 285/ Τ. Α΄/ 19.12.2001) «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις»

Άρθρο 2
Άρθρο 3
Άρθρο 7
Άρθρο 11
Άρθρο 13
Άρθρο 16

N. 3028/2002 (ΦΕΚ 153/ Τ. Α΄/ 28.6.2002) «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»

Άρθρο 12
Άρθρο 13
Άρθρο 16
Άρθρο 18

N. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/ Τ. Α΄/ 24.12.2003)

Άρθρο 1 παρ. 18
Άρθρο 2: Προστασία του τοπίου και της βιοποικιλότητας
Άρθρο 4: Τροποποίηση διατάξεων του Δασικού Κώδικα (Ν.Δ. 86/1969)

ΝΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΦΥΟΥΣ ΧΛΩΡΙΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ

ΔΑΣΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ν.Δ. 86/1969

Άρθρο 66: Δασικές Αστυνομικές Διατάξεις

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 66 του Ν.Δ. 86/1969 παρέχεται η δυνατότητα να εκδοθεί Δασική Απαγορευτική Διάταξη υλοτομίας (Δ.Α.Δ. Υλοτομίας) από τον Δασάρχη για λόγους δασοπονικούς, προστατευτικούς, τουριστικούς και εν γένει κοινής ωφελείας έτσι ώστε να ρυθμιστεί ή να περιοριστεί μέχρι πλήρους απαγορεύσεως κατά χώρο, χρόνο και τρόπο..... ως και η υλοτομία, κλάδευση ή εκρίζωση παντός δένδρου, θάμνου, φρυγάνου και χόρτου φυομένων εντός γεωργικών ή δενδροκομικών καλλιεργούμενων εκτάσεων, χορτολιβαδίων, μερικών δασοσκεπών εκτάσεων, και δασών δημοσίων ή μη.

Άρθρο 69: Προστατευτικά Δάση

1. Προστατευτικά δάση και γαίαι εν γένει, καλλιεργήσιμοι ή μη, των οποίων η καθόλου διαχείριση υπόκειται σε ειδικούς περιορισμούς χάριν του δημοσίου συμφέροντος, είναι:

α) τα επί των κατωφερειών φυόμενα δάση, δασικές εκτάσεις, βοσκότοποι, οι οποίοι προστατεύουν το ίδιο αυτών έδαφος,

β) τα χρησιμεύοντα προς προστασία του εδάφους των υποκειμένων.....ως και τα αποτελούντα την ανωτέρα ζώνη της δασικής βλαστήσεως επί των ορέων,

γ) τα χρησιμεύοντα δια την συγκράτηση του εδάφους....., επίσης τα χρησιμεύοντα δια την προστασία των παραλίων εκ των υποθαλάσσιων διαβρώσεων και αμμοχωσιών. Ως τοιαύτα δε χαρακτηρίζονται όλες οι δασικές συστάδες και τα τμήματα τα κείμενα επί των οχθών ή παρά τας όχθας της θαλάσσης ή των ποταμών και ρευμάτων επί ζώνης πλάτους 50 μέτρων και

δ) τα προστατευτικά πηγών, ρευμάτων .... ως και παρακείμενα τοπίων ιστορικής αξίας.....

Στο Ν. 3208/2003 και στο άρθρο 4 παρ. 6 και 7 καθορίζεται η διαδικασία χαρακτηρισμού δασών ως προστατευτικών και ο τρόπος διαχείρισης των προστατευτικών δασών.

Άρθρο 104: Βοσκή σε δάση συνεπεία υλοτομιών, εκτελέσεως υδρονομικών έργων κ.λπ.

1. Σε δημόσια ή μη δάση, μερικών δασοσκεπή λιβάδια ή ορεινούς βοσκοτόπους και μη πεδινά χορτολιβαδα ή εις μέρη αυτών ευρισκόμενα,.....δύνата προς βελτίωση της δασοπονίας και λιβαδοπονίας αυτών να καθοριστεί δια δασικής αστυνομικής διάταξης ο αριθμός συνολικός και κατ' οικογένεια και το είδος των μικρών και μεγάλων ζώων των δυναμένων να βόσκουν ολικώς ή μερικώς ή να απαγορευθεί η βοσκή ορισμένου ή και παντός είδους ζώου.

2. Με αστυνομική δασική διάταξη δύναται να απαγορευτεί κατά τα ανωτέρω η βοσκή:

α) σε δάση, μερικών δασοσκεπείς εκτάσεις ή χορτολιβαδα, έχοντα αρχαιολογική ή ιστορική σπουδαιότητα, ή προοριζόμενα δια φυσική προστασίαν ή εκτροφή θηραμάτων ή σπανίων ζώων και πτηνών.

N. 998 /1979 (ΦΕΚ 289/ Τ. Α' / 29.12.1979)

Άρθρο 4: Κατηγορία δασών και δασικών εκτάσεων [όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/ Τ. Α' / 24.12.2003)]

1. Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις δια την αποτελεσματική και διαρκή προστασία τους διακρίνονται αναλόγως προς την ωφελιμότητα και τις λειτουργίες που εξυπηρετούν:

Άρθρο 4 παρ. 1 περίπτωση α΄:

α) Δάση και δασικές εκτάσεις που παρουσιάζουν ιδιαίτερο επιστημονικό, αισθητικό, οικολογικό και γεωμορφολογικό ενδιαφέρον ή περιλαμβάνονται σε ειδικές ζώνες διατήρησης και ζώνες ειδικής προστασίας (εθνικοί δρυμοί, αισθητικά δάση, υγροβιότοποι, διατηρητέα μνημεία της φύσης, δίκτυα και περιοχές προστατευόμενα από τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, αρχαιολογικοί χώροι, το άμεσο περιβάλλον μνημείων και ιστορικοί τόποι).

2. Από την άποψη της θέσης των δασών και δασικών εκτάσεων σε σχέση προς τους χώρους ανθρώπινης εγκατάστασης και δραστηριότητας:

Άρθρο 4 παρ. 2 περίπτωση ε΄:

ε) Δάση και δασικές εκτάσεις που βρίσκονται γύρω από αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους, ή μνημεία ή παραδοσιακούς οικισμούς και σε ακτίνα τριών χιλιάδων (3.000) μέτρων από το κέντρο αυτών.

Άρθρο 5 παρ. 2 [όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/ Τ. Α' / 24.12.2003)]

2. Η μέριμνα για την ανάπτυξη, βελτίωση, αναδάσωση και προστασία των πάρκων, αλσών, και των εντός των .....

Ωσαύτως η ως άνω μέριμνα δια δάση ή δασικές εκτάσεις ή πάρκα, άλση και δενδροστοιχίες ευρισκόμενες εντός αρχαιολογικών χώρων ανήκουν στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού. Οι ως άνω υπηρεσίες και οργανισμοί δύνανται να ζητούν τη συνδρομή της δασικής υπηρεσίας εφόσον συντρέχει περίπτωση.

Οι δασικές υπηρεσίες συνεργάζονται μετά των λοιπών δημόσιων υπηρεσιών και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εφόσον πρόκειται για λήψη μέτρων προστασίας, η πραγματοποίηση των οποίων περιλαμβάνεται και εις την αρμοδιότητα των υπηρεσιών ή των νομικών τούτων προσώπων.

Η εκτέλεση κάθε είδους έργων στα πάρκα, άλση ενεργείται μετά από σχετική μελέτη, που εγκρίνεται από την αρμόδια δασική αρχή και με την εποπτεία της.

Της έγκρισης αυτής προηγείται θετική γνώμη της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού, όπου αυτή απαιτείται για λόγους προστασίας αρχαιοτήτων.

Άρθρο 16: Ειδικά δασοτεχνικά έργα

1. Οι αρμόδιες υπηρεσίες δασοτεχνικών έργων μεριμνούν για την κατασκευή των πάσης φύσης τεχνικών έργων και για την εκτέλεση των πάσης φύσης εργασιών προστασίας και ανάπτυξης των δασών και των δασικών εκτάσεων.....

2. Στα δημόσια δάση και δασικές εκτάσεις τα κατά την προηγούμενη παράγραφο εκτελούνται βάσει πενταετούς προγράμματος που καταρτίζεται από την δασική υπηρεσία.....

3. Τα δασικά έργα και εργασίες εκτελούνται προκειμένου περί δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων από την Δασική Υπηρεσία....

Άρθρο 19: Προστασία χλωρίδας και πανίδας [όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 62 του Ν. 2637/1998 (ΦΕΚ 200/ Τ. Α΄ 27.8.1998)]

1. Τα υπό του παρόντος νόμου προβλεπόμενα ιδιαίτερα προστατευτικά μέτρα αφορούν την εντός των δασών και των δασικών εκτάσεων άγρια πανίδα ως και την λοιπή χλωρίδα.
2. Οι όροι των διεξαγομένων επί των υφιστάμενων ειδών της άγριας πανίδας και αυτοφυούς χλωρίδας ερευνών, τα ειδικότερα μέτρα προστασίας τούτων «και των βιοτόπων τους, καθώς και οι κατάλογοι αυτών» και τα της συνεργασίας της δασικής υπηρεσίας μετά των υπηρεσιών προστασίας περιβάλλοντος και άλλων ενδιαφερόμενων δια τα ως άνω είδη υπηρεσιών ή νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου (εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, μουσείων κ.λπ.) καθορίζονται δια προεδρικού διατάγματος, εκδιδόμενου προτάσει των Υπουργών Συντονισμού και Γεωργίας.
3. Με το Προεδρικό Διάταγμα της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Γεωργίας να ρυθμίζει με απόφασή του ειδικότερα θέματα τοπικού ενδιαφέροντος, καθώς και τα τεχνικά ή λεπτομερειακά θέματα του Προεδρικού αυτού Διατάγματος.

Άρθρο 38: Υποχρεωτικές αναδασώσεις

1. Κηρύσσονται υποχρεωτικά ως αναδασωτέα τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, ανεξάρτητα της ειδικότερης κατηγορίας αυτών ή της θέσης στην οποία βρίσκονται, εφόσον αυτά καταστρέφονται ή αποψιλούνται συνεπεία πυρκαγιάς ή παρανόμου υλοτομίας.
2. Οσαύτως κηρύσσονται υποχρεωτικά ως αναδασωτέα εδάφη στερούμενα δασικής βλάστησης ή των οποίων η δασική βλάστηση έχει καταστραφεί ή σημαντικώς αραιωθεί ή άλλως πως έχει υποβαθμιστεί εφόσον:
  - α) Βρίσκονται εντός λεκανών απορροής χειμάρρων η δε ύπαρξη της δασικής βλάστησης επιβάλλεται για προστατευτικούς ή υδρονομικούς σκοπούς.
  - β) .....
  - γ) Η κλίση τους προς τον ορίζοντα υπερβαίνει τα τριάντα τοις εκατό (30%) απειλείται δε η απόπλυσή τους.
  - δ) Η έλλειψη ή η μείωση της δασικής βλάστησης επί αυτών δημιουργεί κίνδυνο διαβρώσεως του εδάφους ή της ισορροπίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Άρθρο 43: Αναγκαστική απαλλοτρίωση αναδασωτέων εκτάσεων

1. Η κήρυξη ως αναδασωτέας ιδιωτικής έκτασης συνιστά λόγο απαλλοτρίωσης αυτής δια την πραγματοποίηση της αναδάσωσης θεωρουμένης ως δημοσίας ωφελείας, υπό τις κατωτέρω προϋποθέσεις.
2. Ο ιδιοκτήτης εκτάσεως .....

Ν. 2637/1998 (ΦΕΚ 200/ Τ. Α΄ 27.8.1998)

Ως γνωστόν με το Ν. 2637/98 και συγκεκριμένα με το άρθρο 57 μετονομάστηκαν τα καταφύγια θηραμάτων σε καταφύγια άγριας ζωής και με σκοπό πλέον την προστασία των περιοχών που είναι απαραίτητες για τη διατροφή, διαχείμανση, αναπαραγωγή ή τη διάσωση των ειδών της άγριας πανίδας ή της αυτοφυούς χλωρίδας.

Ειδικότερα:

*5. Με αποφάσεις του οικείου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ιδρύονται καταφύγια άγριας ζωής σε δασικές, χορτολιβαδικές, ελώδεις, υγροτοπικές, αγροτικές, παρόχθιες, παραλίμνιες και παράκτιες εκτάσεις, καθώς και σε ερμηνοησίδες, με την προϋπόθεση ότι οι εκτάσεις αυτές, είτε είναι απαραίτητες για την διατροφή, διαχείμανση, αναπαραγωγή ή τη διάσωση των ειδών της άγριας πανίδας ή αυτοφυούς χλωρίδας, είτε είναι απαραίτητες για την επιβίωση ενός ή περισσότερων ειδών της άγριας πανίδας ή αυτοφυούς χλωρίδας που είναι μοναδικά, σπάνια ή απειλούνται με εξαφάνιση ή είτε αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα τύπου βιοτόπου.

6. Εντός των καταφυγίων αγρίας ζωής απαγορεύεται η θήρα κάθε θηράματος.....

7. Με απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να απαγορεύεται ή να τίθενται περιορισμοί στην άσκηση της αλιείας, γεωργίας, βοσκής, υλοτομίας, χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων και της συλλογής και κοπής αρωματικών, βαφικών, αρτυματικών, μελισσοκομικών και ανθοκομικών-διακοσμητικών φυτών για εμπορικούς σκοπούς.

8. Εντός των καταφυγίων αγρίας ζωής η Δασική Υπηρεσία δύναται να προγραμματίζει και να εκτελεί ειδικά έργα βελτίωσης του βιοτόπου των καταφυγίων αγρίας ζωής και έργα ικανοποίησης των οικολογικών αναγκών του βιολογικού κύκλου των ειδών της άγριας πανίδας και αυτοφυούς χλωρίδας και ιδίως αναδάσωση, διατήρηση ακαλλιέργητων εκτάσεων ..... ελωδών εκτάσεων. Τα εν λόγω ειδικά έργα ενεργούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 998/1979(ΦΕΚ 289 Α').

Αναφορικά με τη συλλογή, διακίνηση κ.λπ. ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4, *6α του άρθρου 57 του Ν. 2637/98:

α) Απαγορεύεται χωρίς άδεια η εξαγωγή, εισαγωγή, ...και γενικά η κατοχή ....αποστολή και διακίνηση:

αα) Των ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας και των δειγμάτων αυτών ζώντων ή νεκρών επεξεργασμένων ή μη.

ββ) Των ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας και των δειγμάτων αυτών που γεννήθηκαν .....

γγ) Των ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας και των δειγμάτων αυτών επεξεργασμένων ή μη, που χρησιμοποιούνται για δάνεια ή ανταλλαγές για μη εμπορικούς σκοπούς μεταξύ αναγνωρισμένων επιστημόνων και επιστημονικών ή ερευνητικών ιδρυμάτων.

Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/ Τ. Α' / 24.12.2003)

Αρχαιολογικοί χώροι κ.λπ.

Άρθρο 1 παρ. 18

Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις που ευρίσκονται εντός κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων, θεσμοθετημένων ζωνών προστασίας αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και ιστορικών τόπων, διέπονται από τις διατάξεις της αρχαιολογικής και δασικής Νομοθεσίας. Στις περιπτώσεις που οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού κρίνουν ότι απαιτούνται μέτρα προστασίας, συντήρησης, έρευνας και ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, αυτά εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της αρχαιολογικής νομοθεσίας χωρίς να απαιτείται έγκριση των αρμόδιων δασικών αρχών.

Άρθρο 2: Προστασία του τοπίου και της βιοποικιλότητας

1. Κατά τον σχεδιασμό της διαχείρισης και εκμετάλλευσης των δασικών οικοσυστημάτων, με την κατάρτιση των προβλεπόμενων από το άρθρο 63 του Δασικού Κώδικα δασοπονικών μελετών, λαμβάνονται ειδικά μέτρα που εξασφαλίζουν κατά το δυνατόν την προστασία του τοπίου και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Δασοπονικές ενέργειες και πρακτικές, όπως η εκλογή των δασοπονικών ειδών σε κάθε είδους δάσωση ή αναδάσωση, οι μέθοδοι διαχείρισης, δασοκομικού χειρισμού και συγκομιδής του ξύλου και γενικά οι επεμβάσεις στα δασικά οικοσυστήματα, σχεδιάζονται κατά τρόπο που εξασφαλίζει την προστασία των ενδιαιτημάτων των ειδών της χλωρίδας και της πανίδας και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

2. Για λόγους προστασίας της άγριας πανίδας και ιδίως της πτηνοπανίδας, της φύσης και του τοπίου, ο Υπουργός Γεωργίας μπορεί να συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις με φιλοπεριβαλλοντικές ή άλλες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα οργανώσεις, που προτίθενται να χρηματοδοτήσουν τη δημιουργία δενδρωδών ή θαμνωδών ή μικτών βλαστητικών σχηματισμών σε δημόσιες δασικές εκτάσεις ευρισκόμενες εντός ή πλησίον αγροτικών εκτάσεων, προκειμένου να λειτουργήσουν ως αγροβιότοποι. Για την επιλογή των περιοχών αυτών λαμβάνονται ιδιαιτέρως υπόψη οι ανάγκες προστασίας της άγριας πανίδας και αυτοφυούς χλωρίδας, η

γεινίαση με περιοχές σημαντικού οικολογικού ενδιαφέροντος και ο συνδετικός τους ρόλος με αυτές για τη μετανάστευση, τη γεωγραφική κατανομή και τη γενετική ανταλλαγή των ειδών. Στις προγραμματικές αυτές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το έργο, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, οι πόροι που θα διατεθούν, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των έργων και ο υπόχρεος για τη διαχείριση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωσή του.

Άρθρο 4: Τροποποίηση διατάξεων του Δασικού Κώδικα (Ν.Δ. 86/1969)

1. Παρέχεται η δυνατότητα ανταλλαγής μη δημόσιων εκτάσεων γεωργικών ή άλλων εδαφοπονικών δραστηριοτήτων που διασπούν την συνοχή και δημιουργούν κινδύνους στα δασικά οικοσυστήματα, με άλλες ισάξιες εκτάσεις της παραγράφου 7 του άρθρου 3 του Ν. 998/79.

Κ.Υ.Α. αριθ. 331794 «Εμπορία των ειδών της άγριας πανίδας και της αυτοφυούς χλωρίδας» (ΦΕΚ 281/ Τ. Β' / 31.3.1999)

Για την εφαρμογή της έχει εκδοθεί η υπ' αριθμόν 331794 Κ.Υ.Α. «Εμπορία των ειδών της άγριας πανίδας και της αυτοφυούς χλωρίδας » (ΦΕΚ 281/ Τ. Β' / 31.3.1999) που ρυθμίζει τα σχετικά με τη διακίνηση, κατοχή κ.λπ. των ειδών, ανάλογα με το αν περιλαμβάνονται στους καταλόγους της σύμβασης CITES, του Π.Δ. 67/81, της Σύμβασης της Βέρνης «για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης», της οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» κ.λπ.

Με την απόφαση αυτή θεσπίστηκαν διατάξεις προστασίας των ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 2 αυτής.

Άρθρο 2

γ) Τα είδη της ελληνικής αυτοφυούς χλωρίδας και ενδημικής, αποδημητικής και επιδημητικής άγριας πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση, όπως κάθε φορά αυτά προσδιορίζονται με τις σχετικές κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης.

δ) Τα είδη της ελληνικής αυτοφυούς χλωρίδας και ενδημικής, αποδημητικής και επιδημητικής άγριας πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση, που προσδιορίζονται στις Κ.Υ.Α. 414985/1985 (ΦΕΚ 757/Β'), 366599/1966(ΦΕΚ 1188/Β'), 294228/1998(ΦΕΚ 68/Α'), στο Π.Δ. 67/1981 (ΦΕΚ 23/Α'), στη Σύμβαση της Βέρνης που κυρώθηκε με το Ν. 1335/1983 (ΦΕΚ 32/Α' / 13.3.1983) και στην από 11/28.12.1998 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ 1289/Β' / 28.12.1998).

Άρθρο 8

Για την εισαγωγή, εξαγωγή, επανεισαγωγή, επανεξαγωγή και διακίνηση των ειδών της χλωρίδας και της πανίδας που δεν περιλαμβάνονται στη σύμβαση CITES και τους σχετικούς με αυτή κανονισμούς, εξακολουθούν να ισχύουν οι υφιστάμενες σχετικές διατάξεις για τη χορήγηση άδειας .....

Π.Δ. 67/1981 (ΦΕΚ 23/ Τ. Α' / 30.1.1981)

«Περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδος και άγριας πανίδος και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και ελέγχου της ερεύνης επ' αυτών» (όπως διορθώθηκε στο ΦΕΚ 43Α/ 18.2.81)

Στον πίνακα Α' του συγκεκριμένου Προεδρικού Διατάγματος, που εκδόθηκε στα πλαίσια εφαρμογής των προβλεπόμενων στο άρθρο 19 του Ν. 998/79, περιλαμβάνονται και ως εκ τούτου έχουν κηρυχθεί προστατευτέα τα 6 από τα 7 είδη.

Καταρχήν και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 «απαγορεύεται η συλλογή, η μεταφύτευση, η εκρίζωση, η κοπή, η μεταφορά, η πώληση και η αγορά, η εξαγωγή από τη χώρα και η με οποιονδήποτε τρόπο καταστροφή των ειδών αυτών» με εξαίρεση την περίπτωση ερευνητικών λόγων και μετά από έγγραφη άδεια από τον

Υπουργό Γεωργίας και στην οποία καθορίζονται ο τρόπος συλλογής και η ποσότητα του συλλεγμένου είδους, λαμβανομένης υπόψη της οικολογικής ισορροπίας της περιοχής.

Τα ημεδαπά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα οφείλουν μόνο να ανακοινώνουν τις διεξαγόμενες έρευνες στις κατά τόπους αρμόδιες δασικές αρχές.

Επίσης σύμφωνα με την παράγραφο γ του άρθρου 7 αυτού, δύναται μετά από απόφαση του Υπουργού Γεωργίας να χορηγηθεί άδεια μόνο για επιστημονικούς σκοπούς και για εμπλουτισμό των αναγνωρισμένων υπό του Κράτους συλλογών Βοτανικών Κήπων ως και Μουσείων Φυσικής Ιστορίας.

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 10, υπεύθυνη για τον συντονισμό της έρευνας της αποτελεσματικής προστασίας της άγριας πανίδας και αυτοφυούς χλωρίδας, καθώς και για την επικοινωνία μετά των αντιστοίχων φορέων του εξωτερικού αρμόδια είναι η Γενική Δ/ση Δασών.

N. 1650/86 (ΦΕΚ 160/ Α' / 16.10.1986)

Τα Μικρο-Αποθέματα Φυτών (μικρορεζέρβες) και εφόσον περιλαμβάνονται μέσα σε περιοχή για την οποία είτε εκπονείται, είτε έχει εκπονηθεί Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη μπορούν να θεσμοθετηθούν είτε ως ζώνες απόλυτης προστασίας (19.1.) είτε ως προστασίας της φύσης (19.2.).

Άρθρο 19

- **Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (άρθρο 19, παρ. 1)**

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ:

1. εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα ή
2. βιότοποι ή οικότοποι σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή άγριας πανίδας ή
3. εκτάσεις που έχουν αποφασιστική θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

Απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα.

Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτρέπεται με τον κανονισμό λειτουργίας:

1. η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών και
2. η εκτέλεση εργασιών που αποσκοπούν στη διατήρηση των χαρακτηριστικών τους, εφόσον εξασφαλίζεται υψηλός βαθμός προστασίας.

- **Περιοχές Προστασίας της Φύσης (άρθρο 19, παρ. 2)**

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ:

Εκτάσεις μεγάλης οικολογικής και βιολογικής σημασίας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

Απαγορεύονται κάθε δραστηριότητα ή επέμβαση που μπορεί να μεταβάλει ή να αλλοιώσει τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξη του φυσικού περιβάλλοντος.

Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτρέπεται με τον κανονισμό λειτουργίας:

1. η εκτέλεση εργασιών, ερευνών και η άσκηση ασχολιών και δραστηριοτήτων, κυρίως παραδοσιακών, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τους σκοπούς προστασίας.

Δυνατότητα ειδικότερης ονομασίας.

- **Εθνικά Πάρκα (άρθρο 19, παρ. 3)**

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ:

Εκτεταμένες χερσαίες, υδάτινες ή μικτού χαρακτήρα εκτάσεις, που:

1. - παραμένουν ανεπηρέαστες ή
  - έχουν επηρεαστεί ελάχιστα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και
2. διατηρούν μεγάλο αριθμό και ποικιλία αξιόλογων βιολογικών, οικολογικών γεωμορφολογικών και αισθητικών στοιχείων.

ΣΚΟΠΟΣ:

Η διαφύλαξη της Εθνικής κληρονομιάς και η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας ευρύτερων περιοχών της χώρας με παράλληλη παροχή στο κοινό περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

- Λήψη των κατάλληλων μέτρων για την επαρκή προστασία τους τόσο από φυσικές αιτίες υποβάθμισης, όσο και από ανθρώπινες ενέργειες, επεμβάσεις και δραστηριότητες.
- Επιτρέπεται να εκτελούνται έργα, να γίνονται έρευνες και να ασκούνται δραστηριότητες κυρίως παραδοσιακού χαρακτήρα, με τους όρους και περιορισμούς που καθορίζονται από τον κανονισμό λειτουργίας και διαχείρισης.

Μπορεί να περιλαμβάνουν στα όριά τους Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης και Περιοχές Προστασίας της Φύσης.

- **Προστατευόμενοι Φυσικοί σχηματισμοί (άρθρο 19, παρ. 4)**

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ:

1. Προστατευόμενοι Φυσικοί σχηματισμοί: λειτουργικά τμήματα της φύσης ή μεμονωμένα δημιουργήματα (δένδρα, συστάδες δένδρων, φαράγγια, απολιθωμένα δάση, φυσικοί φυτοφράχτες, κ.λπ.) που έχουν:

- ιδιαίτερη επιστημονική, οικολογική ή αισθητική αξία ή
- συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων.

2. Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης: ιδιαίτερος χαρακτηρισμός των Προστατευόμενων Φυσικών σχηματισμών μνημειακού χαρακτήρα.

3. Προστατευόμενα τοπία (αγροτικό, αισθητικό δάσος...)

- περιοχές μεγάλης αισθητικής ή πολιτιστικής αξίας
- εκτάσεις πρόσφορες για την αναψυχή του κοινού ή
- συμβάλλουν στην προστασία και αποδοτικότητα των φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους.

4. Προστατευόμενα στοιχεία του τοπίου (παραδοσιακές καλλιέργειες, αγροικίες, μονοπάτια, πέτρινοι φράχτες, αναβαθμίδες, προστατευτικές φυτείες, κρήνες):

- τμήματα ή συστατικά στοιχεία του τοπίου που έχουν ιδιαίτερη αισθητική ή πολιτιστική αξία ή συμβάλλουν στην προστασία και αποδοτικότητα των φυσικών πόρων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

Απαγορεύονται ενέργειες ή δραστηριότητες που μπορούν να επιφέρουν καταστροφή, φθορά ή αλλοίωσή τους και σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις των κανονισμών.

- **Περιοχές Οικοανάπτυξης (άρθρο 19, παρ. 5)**

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ:

Εκτεταμένες περιοχές που μπορεί να περιλαμβάνουν χωριά ή οικισμούς, εφόσον παρουσιάζουν ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον, λόγω της ποιότητας των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών και παράλληλα προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ/επιδιώξεις:

- προστασία και βελτίωση των ιδιαίτερων φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών
- μπορούν να ασκούνται μικρής κλίμακας παραγωγικές δραστηριότητες
- ενθαρρύνεται η ανάπτυξη του αγροτουρισμού
- βιομηχανικές δραστηριότητες
- εκπαίδευση
- ανάπαυση και αναψυχή

Απαραίτητα τα ειδικά σχέδια ανάπτυξης και διαχείρισης.

Μπορεί να περιλαμβάνουν στα όριά τους Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης και Περιοχές Προστασίας της Φύσης.

ΖΩΝΟΠΟΙΗΣΗ

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 18 του Ν. 1650/86, παρέχεται η δυνατότητα, εφόσον επιβάλλεται η εφαρμογή ορισμένων μέτρων σε γειτονικές εκτάσεις, τα αντικείμενα προστασίας να αποτελούν το κεντρικό τμήμα μιας ευρύτερης περιοχής και τα αναγκαία μέτρα προστασίας να κλιμακώνονται κατά ζώνες.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 21 του Ν. 1650/86, ο χαρακτηρισμός γίνεται με Π.Δ.

Η Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη απαραίτητη για την τεκμηρίωση του προστατευτέου αντικειμένου και την σκοπιμότητα των μέτρων προστασίας.

Ο χαρακτηρισμός και ο καθορισμός των ορίων και των τυχόν ζωνών προστασίας, περιοχών, στοιχείων ή συνόλων της φύσης και του τοπίου που περιλαμβάνονται σε ΖΟΕ γίνεται με την πράξη καθορισμού της ΖΟΕ και με τη διαδικασία του άρθρου 29 του Ν. 1337/1983, όπως ισχύει.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 2. του Ν. 1650/86, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 16 παρ. 2 του Ν. 2742/99, προβλέπεται ότι με το Π.Δ. του άρθρου 21 παρ. 1 του Ν. 1650, καθορίζονται για την προστασία του συγκεκριμένου αντικειμένου:

- οι αναγκαίοι γενικοί όροι, απαγορεύσεις και περιορισμοί στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων, καθώς και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και στην εκτέλεση έργων.
- Δυνητικά να προβλέπεται η υποχρέωση σύνταξης Μ.Π.Ε. και για έργα ή δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται στην πρώτη κατηγορία έργων και δραστηριοτήτων του άρθρου 3 του Ν. 1650/86.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ - ΣΧΕΔΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΔΡΑΣΗΣ

1. Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 18 του Ν. 1650/86, έτσι όπως αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 1.*5α του Ν. 2742/99, τα αντικείμενα προστασίας διέπονται από **κανονισμούς διοίκησης και λειτουργίας**, στους οποίους:

- καθορίζονται τα αναγκαία μέτρα οργάνωσης και λειτουργίας των προστατευόμενων αντικειμένων

- εξειδικεύονται οι γενικοί όροι και περιορισμοί άσκησης και εκτέλεσης έργων, που αναφέρονται στο Π.Δ.

Οι κανονισμοί που καταρτίζονται **εντός ενός έτους από τη δημοσίευση του Π.Δ.** και εγκρίνονται με Κ.Υ.Α. ΥΠΕΧΩΔΕ και συναρμοδίων, δημοσιεύονται στο ΦΕΚ.

2. Με τις ίδιες ή όμοιες Κ.Υ.Α. εγκρίνονται **Πενταετή Σχέδια Διαχείρισης** με τα οποία προσδιορίζονται στο πλαίσιο των γενικότερων όρων και προϋποθέσεων του Π.Δ.:

- οι κατευθύνσεις και οι προτεραιότητες για την εφαρμογή των έργων, δράσεων και μέτρων που απαιτούνται για την αποτελεσματική προστασία και διαχείρισή τους.

Αυτά συνοδεύονται από Σχέδια Δράσης στα οποία εξειδικεύονται:

- τα αναγκαία μέτρα, δράσεις και έργα και προγράμματα
- οι φάσεις τους
- το κόστος, οι φορείς εφαρμογής και οι πηγές χρηματοδότησης
- το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης
- οι φορείς εφαρμογής.

3.1. (άρθρο 16.3.*4.β. του Ν. 2742/99). Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των ρυθμίσεων των Π.Δ. και των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας, γίνεται από:

- τον φορέα διαχείρισης
- τις Υπηρεσίες
- Ν.Π.

Η ετήσια έκθεση κοινοποιείται στο Υπ. Γεωργίας και σε άλλα των οποίων οι αρμοδιότητες εμπíπτουν στην περιοχή του προστατευτέου αντικειμένου για να τα λαμβάνουν υπόψη κατά την επεξεργασία μέτρων, δράσεων, ενεργειών και ρυθμίσεων αρμοδιότητας τους...

3.2. (άρθρο 15.1.γ. του Ν. 2742/99). Η σύνταξη, παρακολούθηση της εφαρμογής και αξιολόγηση των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και των σχεδίων διαχείρισης του 18.5. μπορεί να ανατίθενται σε:

- υφιστάμενες δημόσιες Υπηρεσίες (ανάθεση με το Π.Δ.)
- ειδικές υπηρεσίες που συνιστώνται για τον σκοπό αυτό κατά τις κείμενες διατάξεις (;) (ανάθεση με το Π.Δ.)
- Ο.Τ.Α. (Σύμβαση Διαχείρισης)
- Α.Ε.Ι. (Σύμβαση Διαχείρισης)
- δημόσια ερευνητικά κέντρα (Σύμβαση Διαχείρισης)
- Ν.Π.Δ.Δ. (ανάθεση με το Π.Δ.) ή Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ευρύτερου δημόσιου τομέα (Σύμβαση Διαχείρισης)
- μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα (Σύμβαση Διαχείρισης)

Προβλέπεται έκδοση Κ.Υ.Α. Ανάπτυξης - ΥΠΕΧΩΔΕ - Γεωργίας που καθορίζει τα κριτήρια επιλογής των φορέων και τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων διαχείρισης με τους φορείς, που μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί.

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

1. Άρθρο 15.1.α. του Ν. 2742/99 (ΦΕΚ 207/ Α' / 7.10.1999).

Με το Π.Δ. μπορεί να συνιστώνται Ν.Π.Ι.Δ. ως φορείς διαχείρισης με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση:

- Των περιοχών, στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου
- Των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (**όχι όμως των ΖΕΠ**)

2. Άρθρο 15.1.β. του Ν. 2742/99 (ΦΕΚ 207/ Α' / 7.10.1999).

Με το Π.Δ. μπορεί να συνιστάται Ν.Π.Ι.Δ. ως κοινός φορέας διαχείρισης για το σύνολο των προστατευόμενων αντικειμένων μιας γεωγραφικής ή διοικητικής ενότητας ή να υπάγεται η διοίκηση και διαχείριση ενός ή περισσότερων προστατευόμενων αντικειμένων.

3. Άρθρο 15.1.δ. του Ν. 2742/99 (ΦΕΚ 207/ Α' / 7.10.1999).

Απαραίτητη προϋπόθεση η κατάρτιση οικονομικοτεχνικής μελέτης.

4. Υποχρεωτική η ίδρυση φορέα διαχείρισης στα Εθνικά Πάρκα, εφόσον περιλαμβάνει και περιοχές απόλυτης προστασίας και προστασίας της φύσης.

5. Στις αρμοδιότητες του φορέα διαχείρισης υπάγονται οι αρμοδιότητες του άρθρου 15.2 (Ν. 2742/99), για την άσκηση των οποίων όμως αρμόδιο είναι το Δ.Σ.

Ν. 2742/99 (ΦΕΚ 207/ Α' / 7.10.1999)

Χωροταξικός σχεδιασμός και αιφόρος ανάπτυξη & άλλες διατάξεις

Άρθρο 2: Στόχοι και αρχές

1. Ο χωροταξικός σχεδιασμός έχει ως στόχο να συμβάλλει:

α. Στην προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος, στη διατήρηση των οικολογικών και πολιτισμικών αποθεμάτων και στην προβολή και ανάδειξη των συγκριτικών γεωγραφικών, φυσικών, παραγωγικών και πολιτιστικών πλεονεκτημάτων της χώρας.

β. Στην ενίσχυση της διαρκούς και ισόρροπης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας και της ανταγωνιστικής παρουσίας της στον ευρύτερο ευρωπαϊκό, μεσογειακό και βαλκανικό της περίγυρο.

2. Για την εκπλήρωση των στόχων της προηγούμενης παραγράφου, κατά την κατάρτιση των υπό του νόμου τούτου προβλεπόμενων χωροταξικών πλαισίων και λοιπών σχεδίων πρέπει να λαμβάνονται ιδίως υπόψη οι ακόλουθες αρχές:

α.

β.

γ. Η διατήρηση, ενίσχυση και ανάδειξη της οικιστικής και παραγωγικής πολυμορφίας, καθώς και της φυσικής ποικιλότητας στις αστικές και περιαστικές περιοχές αλλά και στην ύπαιθρο και ιδιαίτερα στις παράκτιες, νησιωτικές και ορεινές περιοχές, καθώς και στις περιοχές που παρουσιάζουν αυξημένη βιομηχανική και τουριστική ανάπτυξη.

.....

η. Η συντήρηση, αποκατάσταση και ολοκληρωμένη διαχείριση των δασών, των αναδασωτέων περιοχών και των αγροτικών εκτάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Διοίκηση και διαχείριση προστατευόμενων περιοχών

Άρθρο 15: Φορείς διαχείρισης

1. α. Με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986, μπορεί να συνιστώνται νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ως φορείς διαχείρισης, με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση των περιοχών, στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου που αναφέρονται στο άρθρο 18 του Ν. 1650/1986, καθώς και των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης κατά το άρθρο 4 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 33318/28.12.1998 (ΦΕΚ 1289Β/ 28.12.1998), και να καθορίζονται τα όρια της χωρικής τους αρμοδιότητας. Τα νομικά αυτά πρόσωπα έχουν την έδρα τους μέσα ή κοντά στις περιοχές στις οποίες βρίσκονται τα προστατευόμενα αντικείμενα, είναι κοινωφελούς χαρακτήρα και εποπτεύονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

β. Με το προεδρικό διάταγμα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986, μπορεί να συνιστάται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ως κοινός φορέας διαχείρισης για το σύνολο των προστατευόμενων αντικειμένων μιας γεωγραφικής ή διοικητικής ενότητας, με έδρα εντός της ενότητας αυτής ή να υπάγεται η διοίκηση και διαχείριση ενός ή περισσοτέρων προστατευόμενων αντικειμένων στην αρμοδιότητα υφιστάμενου φορέα διαχείρισης. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού αυτού προσώπου μπορεί να ιδρύονται παραρτήματα ή γραφεία του σε προστατευόμενες περιοχές από αυτές που εμπíπτουν στην περιοχή ευθύνης του.

γ. Αν δεν έχουν συσταθεί φορείς διαχείρισης ή δεν έχει υπαχθεί η διαχείριση του προστατευόμενου κατά περίπτωση αντικείμενου σε υφιστάμενο φορέα διαχείρισης, ή δεν έχει ακόμα λειτουργήσει ο φορέας που έχει συσταθεί, η σύνταξη, παρακολούθηση της εφαρμογής και αξιολόγηση των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και των σχεδίων διαχείρισης που αναφέρονται στο άρθρο 18 παρ. 5 του Ν. 1650/1986, όπως τροποποιείται με το νόμο αυτό, μπορεί να ανατίθεται σε υφιστάμενες δημόσιες υπηρεσίες ή σε ειδικές υπηρεσίες που συνιστώνται για τον σκοπό αυτό κατά τις κείμενες διατάξεις, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και των δύο βαθμίδων, σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) και δημόσια ερευνητικά κέντρα ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ευρύτερου δημοσίου τομέα, καθώς και σε μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα, που έχουν διακριθεί για το έργο τους στον τομέα της προστασίας της φύσης ή γενικότερα της προστασίας του περιβάλλοντος και τα οποία διαθέτουν την κατάλληλη τεχνική και επιστημονική υποδομή, καθώς και αποδεδειγμένη εμπειρία στην υλοποίηση ανάλογων έργων. Η ανάθεση αυτή στις περιπτώσεις δημοσίων υπηρεσιών, ειδικών υπηρεσιών και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου γίνεται με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, γίνεται με σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του νομικού προσώπου που αναλαμβάνει τις πιο πάνω αρμοδιότητες και η οποία καλείται σύμβαση διαχείρισης. Στη σύμβαση αυτή προσδιορίζονται οι συμβαλλόμενοι φορείς, η διάρκεια, ο τρόπος και η διαδικασία άσκησης από τον ανάδοχο φορέα των ανατιθέμενων αρμοδιοτήτων, ο τρόπος και τα ποσά χρηματοδότησης των δαπανών της διαχείρισης, ο τρόπος, τα όργανα και η διαδικασία εποπτείας και ελέγχου από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων του αναδόχου φορέα, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του εδαφίου αυτού. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Γεωργίας εξειδικεύονται το περιεχόμενο και η διαδικασία σύναψης συμβάσεων διαχείρισης, τα κριτήρια επιλογής των φορέων και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

δ. Για την επιλογή οργανωτικού σχήματος σύμφωνα με τις προηγούμενες περιπτώσεις α, β και γ συνεκτιμώνται ιδίως η σημασία και η έκταση του προστατευόμενου αντικείμενου, η γειννιάσή του ή μη με άλλα προστατευόμενα αντικείμενα, καθώς και τα συμπεράσματα της οικείας οικονομοτεχνικής μελέτης. Για την τεκμηρίωση της οικονομικής βιωσιμότητας του προτεινόμενου φορέα διαχείρισης πρέπει σε κάθε περίπτωση να έχει προηγηθεί η κατάρτιση οικονομοτεχνικής μελέτης. Ειδικά η ίδρυση φορέων διαχείρισης σύμφωνα με τους ορισμούς της περιπτώσεως α είναι υποχρεωτική σε Εθνικά Πάρκα που χαρακτηρίζονται κατά το άρθρο 19 παρ. 3 του Ν. 1650/1986 και στα οποία περιλαμβάνονται και περιοχές που χαρακτηρίζονται κατά τις παραγράφους 1 ή 2 του ιδίου άρθρου.

2. Στην αρμοδιότητα των φορέων διαχείρισης υπάγονται:

α. Η κατάρτιση και η ευθύνη της εφαρμογής των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας των προστατευόμενων αντικειμένων, καθώς και των σχεδίων διαχείρισης που αναφέρονται στο άρθρο 18 παρ. 5 του Ν. 1650/1986, όπως τροποποιείται με το νόμο αυτό.

β. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των κανονιστικών όρων και περιορισμών που επιβάλλονται με τα διατάγματα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986, καθώς και των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και των σχεδίων διαχείρισης που αναφέρονται στο άρθρο 18 παρ. 5 του

Ν. 1650/1986, σύμφωνα με όσα ειδικότερα ορίζονται στο άρθρο 21 παρ. 4 του Ν. 1650/1986, όπως τροποποιείται με το νόμο αυτό. Στο πλαίσιο αυτό, οι φορείς διαχείρισης μεριμνούν για τη συλλογή, ταξινόμηση και επεξεργασία περιβαλλοντικών στοιχείων και δεδομένων για τις περιοχές ευθύνης τους, καθώς και για τη συγκρότηση και λειτουργία σχετικών βάσεων δεδομένων και τεκμηρίωσης, σύμφωνα και με τα υπάρχοντα εθνικά πρότυπα. Για την άσκηση της λειτουργίας αυτής, οι φορείς διαχείρισης συνεργάζονται με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, άλλα αρμόδια υπουργεία, Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους οργανισμούς δημοσίου ή ιδιωτικού χαρακτήρα. Τα ανωτέρω στοιχεία, δεδομένα και πληροφορίες κοινοποιούνται και εντάσσονται στο Εθνικό Σύστημα Πληροφοριών Περιβάλλοντος που λειτουργεί στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

γ. Η παροχή γνωμοδοτήσεων πριν από την προέγκριση χωροθέτησης και την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων των έργων και δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στις περιοχές ευθύνης τους, καθώς και σε κάθε άλλο θέμα για το οποίο ζητείται η γνώμη τους από τις αρμόδιες αρχές.

δ. Η επικουρία των αρμοδίων διοικητικών και δικαστικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών και πολεοδομικών όρων που ισχύουν ή επιβάλλονται αντιστοίχως για έργα ή δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις περιοχές ευθύνης τους. Για τον σκοπό αυτό, οι φορείς διαχείρισης εισηγούνται ή αναφέρουν προς τις αρμόδιες αρχές τις πράξεις ή παραλείψεις εκείνες που συνιστούν παράβαση των όρων και περιορισμών που καθορίζονται με τα προεδρικά διατάγματα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986 για τις περιοχές ευθύνης τους. Για τον ίδιο σκοπό, οι φορείς διαχείρισης θέτουν στη διάθεση των αρμοδίων αρχών τα αναγκαία μέσα και προσωπικό που απαιτούνται για την εκτέλεση αποφάσεων με τις οποίες επιβάλλονται κυρώσεις ή άλλα μέτρα προστασίας της περιοχής.

ε. Η κατάρτιση μελετών και ερευνών, καθώς και η εκτέλεση τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στο οικείο σχέδιο διαχείρισης και στα αντίστοιχα προγράμματα δράσης και είναι απαραίτητα για την προστασία, διατήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξη των προστατευομένων αντικειμένων που εμπίπτουν στην περιοχή ευθύνης τους. Η κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των αναγκαίων έργων υποδομής, καθώς και η προμήθεια του αναγκαίου επιστημονικού και τεχνικού εξοπλισμού για την άσκηση των λειτουργιών διαχείρισης.

στ. Η ανάληψη εκπόνησης ή εκτέλεσης εθνικών ή ευρωπαϊκών προγραμμάτων και δράσεων σχετικών με την περιοχή ευθύνης τους, τα οποία προάγουν ή προβάλλουν τους σκοπούς της διαχείρισης των προστατευομένων αντικειμένων.

ζ. Η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα αναγόμενα στις αρμοδιότητες και σκοπούς των φορέων διαχείρισης, καθώς και στην προστασία των περιοχών ευθύνης τους. Στο πλαίσιο αυτό, οι φορείς διαχείρισης μπορούν να ιδρύουν κέντρα πληροφόρησης στην έδρα των προστατευομένων αντικειμένων, να διοργανώνουν προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, καθώς και συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά σεμινάρια και άλλες ενημερωτικές εκδηλώσεις για την προβολή των στόχων και των επιτευγμάτων της διαχείρισης, και να αναλαμβάνουν σχετική εκδοτική δραστηριότητα έντυπης ή και ηλεκτρονικής μορφής.

η. Η προώθηση, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων, η έκδοση αδειών ξενάγησης και η χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων εντός των ορίων των προστατευομένων αντικειμένων, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις που καθορίζονται στα προεδρικά διατάγματα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986 και στον κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας του προστατευομένου αντικειμένου. Η χορήγηση σήματος ποιότητας και συνεργασίας σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εντός των προστατευομένων αντικειμένων σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που τίθενται στον κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής.

θ. Η διαχείριση δημοσίων εκτάσεων που παραχωρούνται ή μισθώνονται από το φορέα διαχείρισης κατά τις κείμενες διατάξεις, καθώς και η ενοικίαση ιδιωτικών εκτάσεων που περιλαμβάνονται στην περιοχή ευθύνης του, και η πραγματοποίηση σε αυτές των προβλεπόμενων στον οικείο κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας και στο σχέδιο διαχείρισης αναγκαίων παρεμβάσεων.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΜΕΣΑ ΤΕΤΟΙΑ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΑΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΕΤΑΙ Η ΔΑΣΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΚΕΙΜΕΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΤΗΣ. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΝΕΝΕΡΓΗ ΔΙΑΤΑΞΗ.

3. Για την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων τους, οι φορείς διαχείρισης συνεργάζονται με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των διεθνών οργανισμών, τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και των δύο βαθμίδων, καθώς και κάθε άλλο οργανισμό του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Οι κατά τα ανωτέρω οργανισμοί και υπηρεσίες οφείλουν να συνδράμουν τους φορείς στο έργο τους, παρέχοντας κάθε αναγκαίο στοιχείο και πληροφορία. Οι φορείς διαχείρισης μπορεί να συνεργάζονται επίσης με ημεδαπά και αλλοδαπά εκπαιδευτικά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα, οργανισμούς του ίδιου ή συγγενούς επιστημονικού ενδιαφέροντος, μη κυβερνητικές οργανώσεις, καθώς και με φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται στα πεδία αρμοδιότητάς τους.

Ο τρόπος εκτέλεσης για λογαριασμό τρίτων ή ανάθεσης σε τρίτους υπηρεσιών για θέματα που υπάγονται στους σκοπούς των φορέων διαχείρισης, ο τρόπος κοστολόγησης των εργασιών και η καταβολή των δαπανών και αμοιβών ρυθμίζονται με τον κανονισμό της παραγράφου 8 του άρθρου αυτού.

4. α. Οι φορείς διαχείρισης διοικούνται από επταμελή έως ενδεκαμελή διοικητικά συμβούλια (Δ.Σ.) που συγκροτούνται από εκπροσώπους του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, του Υπουργείου Γεωργίας, άλλων αρμόδιων κατά περίπτωση Υπουργείων, της οικείας περιφέρειας και των οικείων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας, κοινωνικών, επιστημονικών και παραγωγικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του προστατευόμενου αντικειμένου, από ειδικούς επιστήμονες, καθώς και από εκπροσώπους μη κυβερνητικών περιβαλλοντικών οργανώσεων που έχουν, σύμφωνα με το καταστατικό τους, ως σκοπό την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και διαθέτουν προηγούμενη δράση και εμπειρία σε σχετικά θέματα. Ο πρόεδρος του Δ.Σ. ορίζεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και είναι πρόσωπο με επιστημονικές γνώσεις και εμπειρία σε θέματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. και η ακριβής συγκρότησή του κατά φορέα ορίζεται με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 21.

β. Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται.

γ. Ο ορισμός των μελών του Δ.Σ. γίνεται μέσα σε ένα (1) μήνα από την αποστολή σχετικής πρόσκλησης από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Αν οι ανωτέρω φορείς δεν υποδείξουν τους εκπροσώπους τους εντός της προαναφερόμενης προθεσμίας, ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ορίζει το αντίστοιχο μέλος κατά την κρίση του. Το Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

δ. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι αρμόδιο για την άσκηση των αρμοδιοτήτων που αναφέρονται στην παράγραφο 2. Αποφασίζει επίσης για κάθε θέμα που αφορά τη διοίκηση και λειτουργία του οικείου φορέα, τη διαχείριση της περιουσίας και τη διάθεση των πόρων του, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που ανάγεται στην εκπλήρωση των σκοπών του φορέα διαχείρισης και του προστατευόμενου αντικειμένου. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου μπορεί να συνιστάται Επιστημονική Επιτροπή από μέλη Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ερευνητές όλων των βαθμίδων των ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της χώρας, και ειδικούς επιστήμονες, με σκοπό την παροχή επιστημονικά τεκμηριωμένων εισηγήσεων για κάθε

θέμα που ζητείται από το Δ.Σ. και αφορά τη διαχείριση του προστατευμένου αντικειμένου και την εύρυθμη λειτουργία του φορέα διαχείρισης. Με όμοια απόφαση καθορίζεται ο τρόπος λειτουργίας και κάλυψης των δαπανών της Επιστημονικής Επιτροπής και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

5. Πόροι των φορέων διαχείρισης είναι:

α. Επιχορηγήσεις από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, άλλα υπουργεία, οργανισμούς και επιχειρήσεις του ευρύτερου δημοσίου τομέα, το ΕΤΕΡΠΣ και άλλα νομικά πρόσωπα που έχουν σχέση με τη χρηματοδότηση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης και των δύο βαθμών, σε βάρος του προϋπολογισμού τους.

β. Κοινοτικοί και εθνικοί πόροι που διατίθενται για την εκπόνηση προγραμμάτων, μελετών και ερευνών σχετικών με θέματα που ανάγονται στους σκοπούς και τις δραστηριότητες του φορέα διαχείρισης.

γ. Πρόσοδοι από την εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων, επιχορηγήσεις, δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες και κάθε είδους τακτικές ή έκτακτες εισφορές ημεδαπών ή αλλοδαπών, φυσικών ή νομικών προσώπων.

δ. Έσοδα από την πώληση υλικών, εκδόσεων, δεδομένων και κάθε άλλου πνευματικού προϊόντος που παράγει ή εκμεταλλεύεται ο φορέας διαχείρισης, καθώς και αμοιβές από την εκτέλεση ερευνών, μελετών και κάθε είδους υπηρεσιών στα πλαίσια των σκοπών του για λογαριασμό τρίτων. Έσοδα που προέρχονται από την εκμετάλλευση και προβολή του προστατευμένου αντικειμένου, όπως έσοδα από εισιτήρια, ξεναγήσεις ομάδων επισκεπτών, προβολή και εκμετάλλευση οπτικοακουστικού υλικού, εκχώρηση σημάτων ποιότητας και συνεργασίας σε επιχειρήσεις.

Από τα έσοδα αυτά, ποσοστό 30% αποδίδεται ετησίως στο ΕΤΕΡΠΣ και διατίθεται αποκλειστικά για την αναδιανομή πόρων μεταξύ των φορέων διαχείρισης.

ε. Επιχορηγήσεις από άλλες πηγές και κάθε άλλο έσοδο από οποιαδήποτε αιτία.

Άρθρο 16: Τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του Ν. 1650/1986

1. Η παράγραφος 5 του άρθρου 18 του Ν. 1650/1986 αντικαθίσταται ως εξής:

“5. α. Τα αντικείμενα προστασίας και διατήρησης της παρ. 3 με τις ζώνες τους διέπονται **από κανονισμούς διοίκησης και λειτουργίας, στους οποίους καθορίζονται τα αναγκαία μέτρα οργάνωσης και λειτουργίας** των προστατευόμενων αντικειμένων και εξειδικεύονται οι γενικοί όροι και περιορισμοί άσκησης δραστηριοτήτων και εκτέλεσης έργων που καθορίζονται με το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 21.

Οι ανωτέρω κανονισμοί καταρτίζονται εντός έτους από τη δημοσίευση των προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 21 και εγκρίνονται με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και των κατά περίπτωση αρμοδίων υπουργών και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

β. Με τις ίδιες ή όμοιες υπουργικές αποφάσεις εγκρίνονται επίσης πενταετή Σχέδια Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων της παραγράφου 3.

Με τα Σχέδια Διαχείρισης προσδιορίζονται, στο πλαίσιο των γενικότερων όρων και προϋποθέσεων που τίθενται στα προεδρικά διατάγματα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 21, οι κατευθύνσεις και οι προτεραιότητες για την εφαρμογή των έργων, δράσεων και μέτρων που απαιτούνται για την αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των κατά περίπτωση προστατευόμενων αντικειμένων.

Τα Σχέδια Διαχείρισης συνοδεύονται από προγράμματα δράσης στα οποία εξειδικεύονται τα αναγκαία μέτρα, δράσεις, έργα και προγράμματα, οι φάσεις, το κόστος, οι πηγές και οι φορείς χρηματοδότησής τους, καθώς και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής τους και οι φορείς εφαρμογής τους.

Με την έκδοση αυτής της Κοινής Υπουργικής Απόφασης μπορεί να ανατεθεί εμμέσως πλην σαφώς η εκτέλεση δασοτεχνικών έργων μέσα στα όρια προστατευόμενων περιοχών του Ν. 1650/86, παρακάμπτοντας ουσιαστικά την Δασική Νομοθεσία και συγκεκριμένα το άρθρο 16 του Ν. 998/79, και σε άλλη Υπηρεσία πλην της Δασικής, αν και εφόσον ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων συναινέσει και συνυπογράψει την Κ.Υ.Α. του πενταετούς Σχεδίου Διαχείρισης.

Οι διατάξεις της περιπτώσεως αυτής εφαρμόζονται αναλόγως και για την κατάρτιση Σχεδίων Διαχείρισης για τα προστατευόμενα είδη της χλωρίδας και πανίδας που αναφέρονται στο άρθρο 20*, καθώς και για τους οικοτόπους που ορίζονται στην Κοινή Υπουργική Απόφαση 33318/3028/28-12-1998 (ΦΕΚ 1289 Β/28-12-1998).

Δεν έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα η σχετική Κ.Υ.Α. που προβλεπόταν να εκδοθεί μέσα σε δύο χρόνια από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του νόμου, η δε Κ.Υ.Α. εναρμόνισης της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ παραπέμπει στις σχετικές διατάξεις και τους πίνακες του Π.Δ. 67/81 που έχει εκδοθεί από τη Δασική Υπηρεσία και χρήζει επικαιροποίησης.

Υπάρχει και μια ασάφεια όσον αφορά τα Σχέδια Διαχείρισης για τα προστατευόμενα είδη της αυτοφυούς χλωρίδας, αφού έτσι όπως είναι διατυπωμένη η διάταξη αυτή αφορά διαχείριση χωρίς να προβλέπεται θεσμοθέτηση ή εννοείται ότι αυτά θα αποτελούν κάτι ξεχωριστό και ιδιαίτερο από την όλη διαδικασία της θεσμοθέτησης μιας περιοχής ως Προστατευόμενης με τις διατάξεις του Ν.1650/86, όταν τα είδη ενδιαίτωνται μέσα σ' αυτή;

Ένα σχέδιο διαχείρισης για την περιοχή και ένα για τα είδη, που θεωρητικά ο οικοτόπος τους με την ΕΠΜ θα πρέπει να έχει προταθεί για να θεσμοθετηθεί είτε ως περιοχή απολύτου προστασίας είτε ως προστασίας της φύσης.

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986 αντικαθίσταται ως εξής:

“2. Με το παραπάνω προεδρικό διάταγμα καθορίζονται οι αναγκαίοι για την προστασία του συγκεκριμένου αντικειμένου γενικοί όροι, απαγορεύσεις και περιορισμοί στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην κατάτμηση ακινήτων, καθώς και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και στην εκτέλεση έργων.

Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα μπορεί να προβλέπεται η υποχρέωση σύνταξης μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και για έργα ή δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται στην πρώτη κατηγορία έργων και δραστηριοτήτων του άρθρου 3 του παρόντος νόμου.”

3. Η παράγραφος 4 του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986 αντικαθίσταται ως εξής:

“4. α. Τα Προεδρικά Διατάγματα των παραγράφων 1 και 2, καθώς και οι Κανονισμοί Διοίκησης και Λειτουργίας και τα Σχέδια Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων αναθεωρούνται ανά πενταετία, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην επόμενη περίπτωση.

Στο χρονικό αυτό διάστημα, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η τροποποίησή τους, μετά από τεκμηριωμένη εισήγηση του Φορέα Διαχείρισης, εφόσον έχει συσταθεί, ή των υπηρεσιών ή νομικών προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα: α) για την αντιμετώπιση έκτακτων γεγονότων που σχετίζονται με την προστασία της περιοχής, β) για την προσαρμογή τους σε υποδείξεις και παρατηρήσεις της ετήσιας έκθεσης αξιολόγησης της επόμενης περιπτώσεως, γ) για να εκτελεσθούν έργα και μέτρα ιδιαίτερα σημαντικά για την προστασία και διαχείριση της περιοχής.

β. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των ρυθμίσεων των προεδρικών διαταγμάτων των παραγράφων 1 και 2, καθώς και των Κανονισμών Διοίκησης και Λειτουργίας και των Σχεδίων Διαχείρισης της παραγράφου 5 του άρθρου 18, γίνεται είτε από τον οικείο Φορέα Διαχείρισης, εφόσον έχει συσταθεί, είτε από τις υπηρεσίες ή νομικά πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα.

Για τον σκοπό αυτό, τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου συντάσσουν ετήσια έκθεση αξιολόγησης που κοινοποιείται με μέριμνά τους στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και στο υπουργείο Γεωργίας, καθώς και σε άλλα υπουργεία των οποίων οι αρμοδιότητες εμπίπτουν στην περιοχή του προστατευμένου κατά περίπτωση αντικειμένου.

Η έκθεση αυτή μπορεί να κοινοποιείται επίσης σε οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα των οποίων η δραστηριότητα εκτείνεται στην περιοχή διαχείρισης, στις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας περιφέρειας και στους οικείους οργανισμούς αυτοδιοίκησης και των δύο βαθμίδων, προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη κατά την επεξεργασία μέτρων, δράσεων, ενεργειών και ρυθμίσεων αρμοδιότητάς τους που προωθούν την αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων, κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και σχεδίων διαχείρισης.”

4. Μετά την παράγραφο 6 του άρθρου 21 του Ν. 1650/1986, προστίθεται παράγραφος 7 που έχει ως εξής:

“7. Στη διαδικασία του άρθρου αυτού υπάγεται εφεξής κάθε νέος χαρακτηρισμός εθνικών δρυμών, αισθητικών δασών και διατηρητέων μνημείων της φύσης, καθώς και κάθε τροποποίηση των ορίων και καθορισμός των αναγκαίων όρων και περιορισμών προστασίας των εθνικών δρυμών, αισθητικών δασών και **διατηρητέων μνημείων της φύσης** που έχουν χαρακτηριστεί κατά τις διατάξεις του άρθρου 78 του Ν.Δ. 86/1969, όπως αντικαταστάθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν.Δ. 996/1971.”

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ *Cephalanthera cucullata* Boiss. & Held.: ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ σύμφωνα με το Ν.Δ. 996/1971.

Άρθρο 17: Συμπλήρωση αρμοδιοτήτων «Επιτροπής - Φύση 2000»

Η «Επιτροπή - Φύση 2000», που έχει συσταθεί με το άρθρο 5 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 33318/3028/28-12-1998 (ΦΕΚ 1289 Β/28-12-1998), ενεργεί και ως Εθνική Επιτροπή Προστατευόμενων Περιοχών με σκοπό τον συντονισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των διαδικασιών προγραμματισμού, οργάνωσης και λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Διοίκησης και Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών. Για την εκπλήρωση του σκοπού αυτού, η Επιτροπή ασκεί επιπλέον και τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Παρακολουθεί και αξιολογεί τα προγράμματα, τις δράσεις και ενέργειες όλων των αρμοδίων υπουργείων, υπηρεσιών και των νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου τομέα που αφορούν τις προστατευόμενες περιοχές, τα είδη, τους οικοτόπους και γενικότερα το φυσικό περιβάλλον.

β. Καταγράφει, ταξινομεί και αξιολογεί το έργο και τις δραστηριότητες των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων αντικειμένων που συνιστώνται κατά το άρθρο 15 του νόμου αυτού και διατυπώνει προτάσεις προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων για την αποτελεσματική λειτουργία και τη βελτίωση της δράσης τους.

γ. Επεξεργάζεται πρότυπα για την κατάρτιση των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και των σχεδίων διαχείρισης που αναφέρονται στο άρθρο 18 παρ. 5 του Ν. 1650/1986, καθώς και κριτήρια αξιολόγησής τους.

δ. Γνωμοδοτεί προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και άλλους αρμόδιους υπουργούς για τον τρόπο ετήσιας κατανομής προς τους φορείς διαχείρισης του άρθρου 15 των εθνικών πόρων, καθώς και των πόρων που προέρχονται από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ), το Ταμείο Συνοχής ή άλλα κοινοτικά διαρθρωτικά μέτρα και προγράμματα.

ε. Γνωμοδοτεί για κάθε άλλο θέμα που παραπέμπεται σε αυτήν από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων σχετικά με τη δράση, τη λειτουργία και τον έλεγχο των φορέων διαχείρισης του άρθρου 15.

Άρθρο 20: Προστασία και διατήρηση των ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και της άγριας πανίδας

1. Τα είδη της αυτοφυούς χλωρίδας και της άγριας πανίδας προστατεύονται και διατηρούνται μαζί με την βιοκοινότητα και το βιότοπο ή οικότοπό τους, ως βιογενετικά αποθέματα και ως συστατικά στοιχεία των οικοσυστημάτων. Ιδιαίτερα προστατεύονται και διατηρούνται είδη που είναι σπάνια ή απειλούνται με εξαφάνιση, είδη των οποίων ο πληθυσμός, χωρίς να διατρέχει άμεσο κίνδυνο εξαφάνισης, εμφανίζει τάση μείωσης λόγω υποβάθμισης των βιοτόπων του είδους ή υπερεκμετάλλευσής του, καθώς και είδη που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, επιστημονική, γενετική, παραδοσιακή ή οικονομική αξία.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού, η οποία εκδίδεται μέσα σε δύο χρόνια από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, καταρτίζονται κατάλογοι των ιδιαίτερα προστατευόμενων ειδών κατά κατηγορία προστασίας και καθορίζονται περιορισμοί, απαγορεύσεις, όροι και μέτρα για την προστασία τους, καθώς και οι όροι διεξαγωγής επιστημονικών ερευνών πάνω στα είδη αυτά και ρυθμίζονται τα σχετικά με την συνεργασία των συναρμοδίων υπηρεσιών και των ενδιαφερομένων φορέων και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

Με όμοια απόφαση μπορεί να τροποποιούνται ή να συμπληρώνονται οι παραπάνω κατάλογοι, περιορισμοί, απαγορεύσεις και όροι.

NB. Θα πρέπει να ενεργοποιηθεί και να αξιοποιηθεί η διάταξη αυτή μιας και υπάρχει και σχετική πρόβλεψη στην Κοινή Υπουργική Απόφαση 33318/28.12.1998 (ΦΕΚ1289B/28.12.1998) με την οποία ενσωματώθηκε στο Εθνικό Δίκαιο η οδηγία 92/43/ΕΟΚ (όπως ενσωματώθηκε αφού κατά την άποψη των συντακτών και της Γενικής Δ/σης Δασών, θέλει εναρμόνιση αφού έγινε όπως-όπως για να αποφευχθεί η παραπομπή μας στο ΔΕΚ) και να καταρτιστούν οι κατάλογοι των ειδών.

Θα μπορούσε με βάση αυτή την ΚΥΑ να καθιερωθεί διαφορετική διαδικασία από αυτή του 1650/86 και να είναι πολύ πιο απλή και ταχύτερη η θεσμοθέτηση/ κήρυξη της περιοχής, αφού συνήθως πρόκειται για μικρής έκτασης περιοχές, κατ' αντιστοιχία με εκείνη της θεσμοθέτησης των Καταφυγίων Άγριας Ζωής και με την αξιοποίηση / ερμηνεία των διαλαμβανόμενων στο «...όροι και μέτρα.....» και αν πράγματι η βούληση μας είναι να διαχειριστούν οι περιοχές και να αποφευχθούν προβλήματα στα είδη λόγω δυσμενούς κατάστασης διατήρησης.

3. Η άσκηση της γεωργίας, της δασοπονίας, της θήρας και της αλιείας, καθώς επίσης και η φυτοπροστασία και η υγειονομική προστασία των ζώων εναρμονίζονται με τις ανάγκες προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδος και της άγριας πανίδας.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού καθορίζονται οι αναγκαίοι προς τούτο όροι και προϋποθέσεις και κάθε άλλη συναφής με τα θέματα αυτά λεπτομέρεια.

Άρθρο 22: Οικονομικές ρυθμίσεις

1. Αν οι επιβαλλόμενοι κατά τα προηγούμενα άρθρα του παρόντος κεφαλαίου όροι, περιορισμοί και απαγορεύσεις είναι εξαιρετικά επαχθείς, με αποτέλεσμα να παρακλύεται υπέρμετρα η άσκηση των εξουσιών που απορρέουν από την κυριότητα, ενόψει του χαρακτήρα και του περιορισμού της ιδιοκτησίας, το Δημόσιο,

ύστερα από αίτηση των θιγομένων, μπορεί κατά το μέτρο του δυνατού, να αποδεχθεί είτε την ανταλλαγή των ιδιωτικών εκτάσεων με εκτάσεις του Δημοσίου, είτε την παραχώρηση κατά χρήση στους θιγομένους δημοσίων εκτάσεων σε παραπλήσιες περιοχές για ανάλογη χρήση ή εκμετάλλευση ή περιοδικής αποζημίωσης, για τον καθορισμό της οποίας λαμβάνεται υπόψη η υφιστάμενη χρήση της ιδιωτικής έκτασης, είτε την μεταφορά συντελεστή δόμησης σε άλλη ιδιοκτησία, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 880/1979(ΦΕΚ 58).

2. Επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση ιδιωτικών εκτάσεων υπέρ του Δημοσίου, εφόσον είναι απολύτως αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού των άρθρων 18, 19 και 20, ο οποίος αναγνωρίζεται ως σκοπός δημοσίας ωφελείας.

Η απαλλοτρίωση κηρύσσεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, η οποία συνοδεύεται από μελέτη αναγκαιότητας της απαλλοτρίωσης.

Η απαλλοτρίωση συντελείται με την επιμέλεια της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας, η οποία βαρύνεται με την καταβολή της αποζημίωσης και των άλλων δαπανών.

3. Για υλικές ζημιές.....

4. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ορίζονται οι προϋποθέσεις, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, η διαδικασία και οι λοιποί όροι για τη χορήγηση των οικονομικών αντισταθμισμάτων, των αποζημιώσεων ή επιδοτήσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 3.

Ν. 2971/2001 (ΦΕΚ 285/ Τ. Α' 19.12.2001)

Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις

Καθορισμός του αιγιαλού και της παραλίας της περιοχής, είτε σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2971/2001 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 285/ Τ. Α' 19.12.2001), είτε με άλλο προγενέστερο νόμο.

Άρθρο 2: Κυριότητα αιγιαλού, παραλίας, όχθης και παρόχθιας ζώνης και χρησιμότητα αυτών.

1. Ο αιγιαλός, η παραλία, η όχθη και η παρόχθια ζώνη είναι πράγματα κοινόχρηστα και ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, το οποίο τα προστατεύει και τα διαχειρίζεται.

2. Η προστασία του οικοσυστήματος των ζωνών αυτών είναι ευθύνη του Κράτους.

3. Ο κύριος προορισμός των ζωνών αυτών είναι η ελεύθερη και ακώλυτη πρόσβαση προς αυτές. Κατ' εξαίρεση ο αιγιαλός, η παραλία, η όχθη και η παρόχθια ζώνη μπορούν να χρησιμοποιούνται για κοινωφελείς περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς σκοπούς και για απλή χρήση της παραγράφου 1 του άρθρου 13, καθώς επίσης και για την εξυπηρέτηση υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος.

4. Στον αιγιαλό, την παραλία, την όχθη και την παρόχθια ζώνη δεν επιτρέπεται η κατασκευή κτισμάτων και εν γένει κατασκευασμάτων, παρά μόνο για την επιδίωξη των σκοπών, που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο.

5. Ο παλαιός αιγιαλός και η παλαιά όχθη ανήκουν στην ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου και καταγράφονται ως δημόσια κτήματα.

Άρθρο 3: Επιτροπή καθορισμού αιγιαλού και παραλίας

1. Ο καθορισμός των ορίων του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού γίνεται από Επιτροπή, η οποία συγκροτείται σε επίπεδο νομού με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και αποτελείται από: α) τον προϊστάμενο της Κτηματικής Υπηρεσίας ως πρόεδρο, β) έναν μηχανικό της Κτηματικής Υπηρεσίας με ειδικότητα τοπογράφου ή πολιτικού μηχανικού και αν δεν υπάρχει έναν τεχνολόγο τοπογράφο μηχανικό, ενώ σε περίπτωση που η Κτηματική Υπηρεσία δεν διαθέτει μηχανικό των ανωτέρω ειδικοτήτων, συμμετέχει στην Επιτροπή μηχανικός της Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Υ.Δ.Κ.) ή άλλης υπηρεσίας του

Δημοσίου, γ) τον αρμόδιο Λιμενάρχη, δ) τον διευθυντή της Διεύθυνσης Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ε) τον διευθυντή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος της Γενικής Γραμματείας της Περιφέρειας.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μετά από εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, ο Υπουργός Οικονομικών δύναται να συστήσει και δεύτερη επιτροπή.

2. Γραμματέας της Επιτροπής ορίζεται υπάλληλος της Κτηματικής Υπηρεσίας.

3. Η Επιτροπή συνεδριάζει με πρόσκληση του Προέδρου τακτικά μία φορά το μήνα και έκτακτα, προκειμένου να τηρείται η προθεσμία της παρ. 3 του άρθρου 5 είτε κατά τις ώρες λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών είτε σε άλλη ώρα. Το θέμα στην Επιτροπή εισηγείται ο Πρόεδρος.

Άρθρο 7: Δημιουργία παραλίας, συνέπειες, περιορισμοί

1. Η Επιτροπή του άρθρου 3 ταυτόχρονα με τον προσδιορισμό και τη χάραξη του αιγιαλού προσδιορίζει και την παραλία, εφόσον κρίνεται απαραίτητο για να εξυπηρετηθεί ο σκοπός της παραγράφου 2 του άρθρου 1. Η παραλία χαράσσεται στο ίδιο διάγραμμα για τον αιγιαλό με κίτρινη πολυγωνική γραμμή, όπως αναφέρεται στο άρθρο 4.

2. Εμπράγματα δικαιώματα ιδιωτών, επί ακινήτων της παραλίας, απαλλοτριώνονται λόγω δημόσιας ωφέλειας με και από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης του Υπουργού Οικονομικών, που επικυρώνει την έκθεση και το διάγραμμα του αιγιαλού και παραλίας κατά την παράγραφο 5 του άρθρου 5, χωρίς να απαιτείται άλλη πρόσθετη διαδικασία για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης. Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου παραχωρούν χωρίς αντάλλαγμα στο Δημόσιο τα εμπράγματα δικαιώματά τους επί ακινήτων που βρίσκονται στην παραλία.

3. Για την παραλία εφαρμόζονται οι διατάξεις περί απαλλοτριώσεων λόγω ρυμοτομίας. Αρμόδια υπηρεσία για την περαιτέρω διαδικασία είναι το Πολεοδομικό Γραφείο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Δήμοι και κοινότητες, που ωφελούνται από τη δημιουργία της παραλίας, δύνανται να συνεισφέρουν στην αποζημίωση για την αναγκαστική απαλλοτρίωση των ακινήτων, που καταλαμβάνει η παραλία, κατά τα οριζόμενα με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται κατόπιν πρότασης του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ειδικά για κάθε περίπτωση.

4. Από τη δημοσίευση της απόφασης του Υπουργού Οικονομικών με την οποία δημιουργείται η παραλία, οι κύριοι των κτημάτων που καταλαμβάνονται από αυτή, θεωρούνται ότι έλαβαν γνώση περί τούτου και οφείλουν για μία διετία να μην προβούν σε οποιαδήποτε γενικά κατασκευή, βελτίωση, δενδροφύτευση ή άλλη τυχόν προσθήκη στα ακίνητα αυτά, ενώ αύξηση της αξίας τους που οφείλεται σε μία από τις πιο πάνω ενέργειες δεν αποζημιώνεται.

5. Όπου υφίσταται σχέδιο πόλεως, η οριογραμμή της παραλίας δεν μπορεί να υπερβεί την εγκεκριμένη γραμμή δόμησης. Σε παραδοσιακούς οικισμούς η οριογραμμή της παραλίας δεν μπορεί να υπερβεί τη γραμμή δόμησης, όπως αυτή νομίμως έχει διαμορφωθεί. Σε πόλεις και οικισμούς που δημιουργήθηκαν πριν από το έτος 1923 ή έχουν πληθυσμό κάτω από 2.000 κατοίκους και στους οποίους δεν υπάρχει εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο, η οριογραμμή της παραλίας δεν μπορεί να υπερβεί τη διαμορφωμένη γραμμή δόμησης, όπως αυτή νομίμως έχει διαμορφωθεί. Στα δύο προηγούμενα εδάφια η γραμμή δόμησης προσδιορίζεται από τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος - Χωροταξίας (ΔΙΠΕΧΩ) της Γενικής Γραμματείας Περιφέρειας. Κατά την έγκριση ή επέκταση σχεδίων πόλεων η γραμμή δόμησης σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει την οριογραμμή της παραλίας με την επιφύλαξη των περιπτώσεων, που αφορούν παραδοσιακούς οικισμούς ή διατηρητέα κτίσματα και κατασκευές. Σε περιοχές εκτός σχεδίου εξαιρούνται από τη ζώνη παραλίας τα χαρακτηρισμένα ως διατηρητέα κτίσματα ή κατασκευές.

6. Όπου έχει καθορισθεί ζώνη παραλίας με το καθεστώς του Α.Ν. 2344/1940 (ΦΕΚ 154 Α) αντίθετα από τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, μπορούν να επανακαθορισθούν τα όριά της κατά την παράγραφο αυτή, με την προϋπόθεση ότι η απαλλοτρίωση για την παραλία δεν έχει συντελεσθεί. Οι διαδικασίες και οι

λοιπές αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του άρθρου αυτού καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

7. Σε περιοχές που είναι ήδη χαρακτηρισμένες ως Ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, η άδεια και ο έλεγχος πάσης φύσεως εργασίας (οικοδομή, τεχνικά έργα κ.λπ.) εντός της καθορισμένης ζώνης αιγιαλού και παραλίας γίνεται από τις κατά τόπους αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Αιγαίου, εφόσον πρόκειται για περιοχές της αρμοδιότητάς του.

Άρθρο 11: Έργα και εγκαταστάσεις που υπάρχουν στον αιγιαλό και την παραλία

1. Μετά τη λήξη σύμβασης που έχει συναφθεί από το Δημόσιο, τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) ή τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού ή τους Ο.Τ.Α. με τρίτους ή τη λήξη παραχώρησης του Δημοσίου κατ' εφαρμογή διατάξεων αναπτυξιακών νόμων, που αφορούν τεχνικά έργα τα οποία έχουν γίνει μέσα στον αιγιαλό ή την παραλία και έχουν εκτελεσθεί ύστερα από άδεια αρμόδιας αρχής, ο Υπουργός Οικονομικών και ο καθ' ύλην αρμόδιος Υπουργός, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου κατά περίπτωση Περιφερειακού, Νομαρχιακού ή Κεντρικού Συμβουλίου Χ.Ο.Π., της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού, του αρμόδιου κατά τόπο Ο.Τ.Α., σε περίπτωση δε έργων προς εξυπηρέτηση πλωτών μέσων και σύμφωνη γνώμη του Γ.Ε.Ν. και του Υ.Ε.Ν., αποφασίζουν αιτιολογημένα, για τη διατήρηση ή όχι αυτών και καθορίζουν τη χρήση τους.

2. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου αυτού καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ή σε περίπτωση που αφορούν βιομηχανικές και τουριστικές μονάδες, εγκαταστάσεις πετρελαιοειδών, επιχειρήσεις μεταλλευτικών, λατομικών και βιομηχανικών ορυκτών, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης.

Άρθρο 13: Παραχώρηση απλής χρήσης αιγιαλού, παραλίας

1. Απλή χρήση του αιγιαλού και της παραλίας είναι κάθε χρήση, εφόσον από αυτή δεν παραβιάζεται ο προορισμός τους ως κοινόχρηστων πραγμάτων και δεν επέρχεται αλλοίωση στην φυσική μορφολογία τους και τα βιοτικά στοιχεία τους.

2. Η παραχώρηση της απλής χρήσης του αιγιαλού και της παραλίας γίνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών έναντι ανταλλάγματος κατά τις διατάξεις για την εκμίσθωση δημόσιων κτημάτων, πλην του αιγιαλού και παραλίας κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων, προστατευόμενων περιοχών, ευπαθών οικοσυστημάτων και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και πολιτιστικού ενδιαφέροντος τη διαχείριση των οποίων έχει η αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού. Σε Ο.Τ.Α., φορείς διοίκησης και εκμετάλλευσης Λιμένων, οργανισμούς κοινής ωφέλειας και Ν.Π.Δ.Δ. η παραχώρηση δύναται να γίνει και απευθείας με ή χωρίς αντάλλαγμα. Σε ιδιωτικό φορέα διαχείρισης η παραχώρηση γίνεται πάντοτε με αντάλλαγμα.

3. Είναι δυνατή η παραχώρηση, με τη διαδικασία και τους όρους του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου, της απλής χρήσης αιγιαλού για την άσκηση δραστηριοτήτων, που εξυπηρετούν τους λουομένους ή την αναψυχή του κοινού (όπως εκμίσθωση θαλάσσιων μέσων αναψυχής, καθισμάτων, ομπρελών, λειτουργία τροχηλάτου αναψυκτηρίου κ.λπ.).

Αν παραχωρηθεί η χρήση αιγιαλού για την εκμίσθωση καθισμάτων και ομπρελών, η έκταση αιγιαλού κάθε παραχώρησης δεν δύναται να υπερβαίνει τα πεντακόσια (500) τετραγωνικά μέτρα. Εάν στον ίδιο αιγιαλό υπάρχουν περισσότερες παραχωρήσεις για την εκμίσθωση ομπρελών και καθισμάτων, πρέπει μεταξύ των διαφόρων χώρων του αιγιαλού που έχουν παραχωρηθεί να υφίσταται ενδιάμεση απόσταση ελεύθερης ζώνης τουλάχιστον εκατό (100) μέτρων. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζονται εάν πρόκειται να παραχωρηθεί αιγιαλός για να εκμισθωθούν καθίσματα και ομπρέλες από εκείνους που έχουν γειτονικά καταστήματα και μόνο για το χώρο εμπρός από τα καταστήματά τους.

4. Είναι δυνατή η παραχώρηση με τη διαδικασία και τους όρους που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1, χωρίς δημοπρασία, της απλής χρήσης αιγιαλού για ένα χρόνο σε αυτούς που έχουν όμορες ξενοδοχειακές εν γένει επιχειρήσεις, κάμπινγκ ή κέντρα αναψυχής, για τους σκοπούς που αναφέρονται στο

πρώτο εδάφιο της προηγούμενης παραγράφου προς εξυπηρέτηση του κοινού. Το αντάλλαγμα για την παραχώρηση της απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας που έχουν ανακηρυχθεί Τουριστικά Δημόσια Κτήματα (Τ.Δ.Κ.), ως και των κτισμάτων ή εν γένει των εγκαταστάσεων που υφίστανται επ' αυτών, καθορίζεται με απόφαση του φορέα που ασκεί τη διοίκηση και διαχείριση των Τ.Δ.Κ., κατά τη διέπουσα αυτόν νομοθεσία.....

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών επιτρέπεται η απευθείας παραχώρηση με ή χωρίς αντάλλαγμα της απλής χρήσης του αιγιαλού και της παραλίας σε δήμους και κοινότητες για την άσκηση των δραστηριοτήτων της παραγράφου 2. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 16: Παραχώρηση νησίδων του Δημοσίου και αβαθών θαλασσιών εκτάσεων

1. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, μετά από σύμφωνη γνώμη του Γ.Ε.Ν., του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, του Υπουργείου Πολιτισμού, του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, του Υπουργείου Αιγαίου για τις περιοχές της αρμοδιότητάς του, καθώς και του Υπουργείου Γεωργίας, για σκοπούς που ανήκουν στην αρμοδιότητά του, επιτρέπεται η παραχώρηση, σύμφωνα με τις διατάξεις για τα δημόσια κτήματα, της χρήσης νησίδων, υφάλων, σκοπέλων και αβαθών θαλασσιών εκτάσεων και του συνεχόμενου αιγιαλού και της παραλίας για την εξυπηρέτηση σκοπών, γεωργικών, κτηνοτροφικών (όπως εκτροφή εν γένει ζώων, εγκατάσταση μελισσοκομείων, κοχλιοτροφείων), ναυαθλητικών, τουριστικών, σκοπών αλιείας, ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας, εθνικής άμυνας και ασφάλειας και περιβαλλοντικής έρευνας.

Στην περίπτωση παραχώρησης για σκοπό περιβαλλοντικής έρευνας εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Το Γ.Ε.Ν. και το Υπουργείο Πολιτισμού με τη διατύπωση της γνώμης τους καθορίζουν και τους όρους της παραχώρησης.

2. Η κατά την παράγραφο 1 παραχώρηση γίνεται μόνον εφόσον η συγκεκριμένη χρήση ή δραστηριότητα δεν αντίκειται σε συγκεκριμένο χωροταξικό σχεδιασμό ή ειδικές διατάξεις καθορισμού χρήσεων γης.

3. Επιτρέπεται κατά τον ίδιο τρόπο και για τους σκοπούς της παραγράφου 1, αλλά χωρίς δημοπρασία, η κατά χρήση παραχώρηση νησίδων του Δημοσίου σε αγροτικούς, αγροτοβιομηχανικούς, γεωργικούς, κτηνοτροφικούς και αλιευτικούς συνεταιρισμούς, δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις του δημοτικού και κοινοτικού κώδικα.

4. Για την εκτέλεση έργων στα πλαίσια παραχώρησης του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 14 και 15.

Ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153/ Τ. Α' / 28.6.2002)

Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Αν η περιοχή είναι κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος (ΓΡΑΜΒΟΥΣΑ) ή ιστορικός τόπος (ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ)

Άρθρο 12: Οριοθέτηση αρχαιολογικών χώρων

1. Οι αρχαιολογικοί χώροι κηρύσσονται και οριοθετούνται ή αναοριοθετούνται με βάση τα δεδομένα αρχαιολογικής έρευνας πεδίου και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από τοπογραφικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Εάν εντός των περιοχών που πρόκειται να καλύψουν υπό εκπόνηση Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (Γ.Π.Σ.) ή Σχέδια Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.) ή άλλα σχέδια χωρικών ρυθμίσεων, δεν έχουν οριοθετηθεί αρχαιολογικοί χώροι, αυτοί οριοθετούνται προσωρινά, βάσει σχεδιαγράμματος κλίμακας τουλάχιστον 1:2.000 που καταρτίζεται από την υπηρεσία, με βάση επαρκή επιστημονικά στοιχεία και ιδίως ευρήματα που πιθανολογούν την ύπαρξη μνημείων και το οποίο εγκρίνεται από τον Υπουργό Πολιτισμού με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η σχετική πράξη με το σχεδιάγραμμα

περιέρχεται στην οικεία αρχή μέσα σε έξι (6) μήνες από την περιέλευση στην Υπηρεσία του σχετικού ερωτήματος και ισχύει μέχρις ότου εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 1.

3. Εάν δεν έχει γίνει καθορισμός ορίων νομίμως υφισταμένων οικισμών, ο οποίος είναι αναγκαίος για την εφαρμογή των άρθρων 13, 14, 16 και 17, ο Υπουργός Πολιτισμού ζητά από το αρμόδιο για την οριοθέτηση του οικισμού όργανο, συναποστέλλοντας και σχετικό διάγραμμα, να προβεί κατ' απόλυτη προτεραιότητα στην οριοθέτησή του κατά το μέτρο που τούτο είναι αναγκαίο για την εφαρμογή των ανωτέρω άρθρων. Μέχρις ότου αυτό συντελεσθεί, με κοινή τους απόφαση, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, οι Υπουργοί Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων τον οριοθετούν προσωρινώς κατά το ανωτέρω μέτρο και ρυθμίζουν κάθε θέμα που αφορά την προστασία του μέρους του αρχαιολογικού χώρου που εμπίπτει στα προσωρινά του όρια, όπως η αναστολή οικοδομικών εργασιών και έκδοσης οικοδομικών αδειών ή οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 6 του άρθρου 10 εφαρμόζονται αναλόγως και για τους αρχαιολογικούς χώρους. Πριν από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 1, απαιτείται η γνώμη του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού για υφιστάμενες δραστηριότητες της αρμοδιότητάς του, προκειμένου να καθορισθούν οι δυνατότητες και οι προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας τους στο πλαίσιο του άρθρου 10. Η γνώμη αυτή διατυπώνεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την αποστολή του σχετικού ερωτήματος. Εάν παρέλθει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία, η απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού εκδίδεται χωρίς τη γνώμη αυτή.

Άρθρο 13: Αρχαιολογικοί χώροι εκτός οικισμών, ζώνες προστασίας

1. Στους χερσαίους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως ή εκτός ορίων νομίμως υφισταμένων οικισμών, η άσκηση γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας ή άλλων συναφών δραστηριοτήτων, καθώς και η οικοδομική δραστηριότητα είναι δυνατή μετά από άδεια, που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Οι όροι άσκησης γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας ή άλλων συναφών δραστηριοτήτων μπορεί να τίθενται και κανονιστικά με Απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και η οποία διατυπώνεται ύστερα από την πραγματοποίηση αυτοψίας, από κλιμάκιο μελών του ή επιτροπή που συγκροτείται από μέλη του και ειδικούς επιστήμονες, συνοδεύεται από σχετικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατόν να καθορίζεται μέσα στους χώρους της προηγούμενης παραγράφου περιοχή στην οποία απαγορεύεται παντελώς η δόμηση (Ζώνη Προστασίας Α).

Στην περιοχή αυτή μπορεί να επιτρέπεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μόνο η κατασκευή κτισμάτων ή προσθηκών σε υπάρχοντα κτίρια που είναι αναγκαία για την ανάδειξη των μνημείων ή χώρων καθώς και για την εξυπηρέτηση της χρήσης τους. Με την απόφαση αυτή καθορίζεται και η θέση του κτίσματος στην περιοχή ή το μέρος του κτιρίου στο οποίο γίνεται η προσθήκη.

Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και η οποία διατυπώνεται ύστερα από την πραγματοποίηση αυτοψίας από μέλη του ή επιτροπή που ορίζεται από αυτό, συνοδεύεται από σχετικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατόν να καθορίζεται μέσα στους χώρους της παραγράφου 1, εάν είναι εκτεταμένοι, περιοχή σε μέρος ή στο σύνολο της οποίας θα ισχύουν, δυνάμει της κοινής απόφασης του επόμενου εδαφίου, ειδικές ρυθμίσεις ως προς τους όρους δόμησης ή τις χρήσεις γης ή τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες ή και όλους τους πιο πάνω περιορισμούς (Ζώνη Προστασίας Β).

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη των οικείων γνωμοδοτικών οργάνων, καθορίζονται στη συνέχεια οι ειδικοί όροι δόμησης, οι χρήσεις γης, οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες, καθώς και η δυνατότητα και οι προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας υφισταμένων νόμιμων δραστηριοτήτων. Η κοινή αυτή απόφαση εκδίδεται μέσα σε τρεις (3) μήνες

από την αποστολή του σχεδίου από το Υπουργείο Πολιτισμού στα συναρμόδια Υπουργεία.

3. Τα όρια των ζωνών προστασίας μπορεί να ανακαθορίζονται με την ίδια διαδικασία με βάση τα δεδομένα της αρχαιολογικής έρευνας και τις συνθήκες προστασίας των αρχαιολογικών χώρων ή μνημείων. Ακίνητα, στα οποία υπάρχουν ορατά αρχαία και εντάσσονται σε Ζώνη Προστασίας Α απαλλοτριώνονται εάν εμπίπτουν στην παρ. 3 του άρθρου 19.

Άρθρο 16: Ιστορικοί τόποι (π.χ. ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ)

Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από διάγραμμα οριοθέτησης και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτάσεις ή σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης σύμφωνα με τις ειδικότερες διακρίσεις του εδαφίου δ του άρθρου 2 χαρακτηρίζονται ιστορικοί τόποι. Στους ιστορικούς τόπους εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 12, 13, 14 και 15.

Άρθρο 18: Απαλλοτριώσεις

1. Το Δημόσιο μπορεί να προβαίνει με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, είτε στην ολική ή τη μερική απαλλοτρίωση είτε στην απευθείας εξαγορά μνημείου ή οποιουδήποτε ακινήτου μέσα στο οποίο υπάρχουν μνημεία, καθώς και παρακείμενων ακινήτων ή μνημείων, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία των μνημείων.
2. Με όμοια απόφαση, που εκδίδεται με την ίδια διαδικασία, είναι δυνατή είτε η ολική ή μερική απαλλοτρίωση είτε η απευθείας εξαγορά ακινήτου, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών. Η εξαγορά γίνεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 2 του Ν. 2882/2001, στη δε επιτροπή του άρθρου 15 του ίδιου νόμου μετέχει αντί του εμπειρογνώμονα, υπάλληλος της Υπηρεσίας στην περίπτωση που πρέπει να εκτιμηθεί η αξία μνημείου.
3. Τα ακίνητα μνημεία που βρίσκονται μέσα σε ακίνητα ιδιοκτησίας Ο.Τ.Α., άλλων Ν.Π.Δ.Δ., εκκλησιαστικών νομικών προσώπων διατηρούνται και προστατεύονται με ευθύνη της Υπηρεσίας χωρίς το Δημόσιο να υποχρεούται σε απαλλοτρίωση.
4. Η απαλλοτρίωση ή η απευθείας εξαγορά γίνεται υπέρ του Δημοσίου με δαπάνες αυτού ή άλλου νομικού ή φυσικού προσώπου.
5. Κατά της απόφασης της παραγράφου 1 χωρεί ένσταση εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίησή της στον ενδιαφερόμενο, επί της οποίας αποφαινεται ο Υπουργός Πολιτισμού, μετά από γνώμη του Συμβουλίου.
6. Η εισήγηση της Υπηρεσίας για ολική ή μερική απαλλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά ακινήτου περιλαμβάνει την αιτιολογημένη απόρριψη άλλων λύσεων προστασίας των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων, καθώς και τις βασικές κατευθύνσεις για τον τρόπο διατήρησης και ανάδειξής τους μέσα στο προς απαλλοτρίωση ακίνητο.
7. Το ποσό της αποζημίωσης μπορεί να καταβάλλεται, εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, σε δόσεις ή σε ομόλογα ή σε είδος ή με άλλου είδους διακανονισμό, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού.
8. Εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, είναι δυνατή η ανταλλαγή ιδιωτικού ακινήτου με ακίνητο ίσης αξίας του Δημοσίου ή του Ο.Τ.Α. ή η αποζημίωση με άλλο νόμιμο τρόπο. Στις περιπτώσεις αυτές εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, η οποία εκτελείται με μέριμνα της Κτηματικής Εταιρίας Δημοσίου και είναι δυνατόν να καταβάλλεται τμήμα της τιμής του ακινήτου ή της αποζημίωσης που καθορίζεται. Η διάταξη της παραγράφου 7 εφαρμόζεται αναλόγως. Σε περίπτωση έκδοσης ομολόγων οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις έκδοσής τους θα καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.
9. Η ανεπιφύλακτη παραλαβή της αποζημίωσης σε είδος ή των ομολόγων ή της πρώτης δόσης ή του

αντικειμένου του διακανονισμού, κατά την παράγραφο 7, ή του τμήματος της αποζημίωσης, κατά την παράγραφο 8, εξομοιώνεται με την έγγραφη συναίνεση.

N. 2204/1994 (ΦΕΚ 59/ Τ. Α' / 15.4.1994)

Σύμβαση βιοποικιλότητας

Άρθρο 6: Μέτρα διατήρησης και αειφορικής χρήσης

Κάθε συμβαλλόμενο μέρος, σύμφωνα με τις ειδικές περιστάσεις και δυνατότητές του:

α) αναπτύσσει εθνικές στρατηγικές, σχέδια και προγράμματα για τη διατήρηση και αειφορική χρήση της βιολογικής ποικιλότητας ή προσαρμόζει για τον σκοπό αυτό υπάρχουσες στρατηγικές, σχέδια και προγράμματα τα οποία πρέπει να αντικατοπτρίζουν μεταξύ άλλων τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα Σύμβαση σε ό,τι αφορά το ενδιαφερόμενο Συμβαλλόμενο Μέρος και

β) ενσωματώνει, όσο αυτό είναι δυνατό και ενδεδειγμένο, τη διατήρηση και αειφορική χρήση της βιοποικιλότητας στα σχετικά τομεακά και διατομεακά σχέδια, προγράμματα και πολιτικές.

Άρθρο 8: Διατήρηση εντός των ορίων

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, κατά το μέτρο του δυνατού και του ενδεδειγμένου, θα:

α) Εγκαθιστά ένα σύστημα προστατευόμενων περιοχών ή περιοχών όπου απαιτούνται ιδιαίτερα μέτρα για τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας.

β) Αναπτύσσει, όπου απαιτείται, κατευθυντήριες γραμμές για την επιλογή, θέσπιση και διαχείριση προστατευόμενων περιοχών ή περιοχών όπου απαιτούνται ιδιαίτερα μέτρα για τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας.

γ) Ρυθμίζει ή διαχειρίζεται βιολογικούς πόρους, που είναι σημαντικοί για τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας, εντός ή εκτός των προστατευόμενων περιοχών, με την προοπτική της εξασφάλισης της προστασίας τους και της αειφορικής χρήσης τους.

δ) Προάγει την προστασία οικοσυστημάτων, φυσικών οικοτόπων και τη διατήρηση βιώσιμων πληθυσμών των ειδών στο φυσικό περιβάλλον.

ε) Προαγάγει μια περιβαλλοντικά συνετή και αειφορική ανάπτυξη σε περιοχές γειτονικές των προστατευόμενων περιοχών, με στόχο την παραπέρα προστασία των περιοχών αυτών.

στ) Ανορθώνει και αποκαθιστά υποβαθμισμένα οικοσυστήματα και προαγάγει την ανάκαμψη των απειλούμενων ειδών, μεταξύ άλλων, με την ανάπτυξη και την εφαρμογή σχεδίων ή άλλων στρατηγικών διαχείρισης.

ζ) Θεσπίζει ή διατηρεί μέτρα ρύθμισης, διαχείρισης ή ελέγχου των κινδύνων που .....

η) Προλαμβάνει την εισαγωγή, ελέγχει ή εξαλείφει τα ξενικά είδη που απειλούν τα οικοσυστήματα, τους οικοτόπους ή τα είδη.

θ) Φροντίζει για τη δημιουργία των απαιτούμενων συνθηκών, ώστε να είναι συμβατές οι σημερινές χρήσεις και η διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας με την αειφορική χρήση των συστατικών της.

ι) Σε συμφωνία με την εθνική του νομοθεσία σέβεται, προστατεύει και διατηρεί γνώση, καινοτομίες και πρακτικές των αυτόχθονων και ντόπιων κοινοτήτων, που αναπτύσσουν παραδοσιακούς τρόπους ζωής, σε ό,τι αφορά τη διατήρηση και την αειφορική χρήση της βιολογικής ποικιλότητας και προάγει την ευρύτερη εφαρμογή τους με τη συγκατάθεση και την εμπλοκή των φορέων των γνώσεων αυτών, ως και των καινοτομιών και των πρακτικών και ενθαρρύνει την ισότιμη κατανομή των πλεονεκτημάτων, που προκύπτουν από τη χρησιμοποίηση αυτών των γνώσεων, των καινοτομιών και των πρακτικών.

ια) Αναπτύσσει ή διατηρεί την απαραίτητη νομοθεσία και/ή άλλες ρυθμιστικές διατάξεις για την

προστασία των απειλούμενων ειδών και πληθυσμών.

ιβ) Όπου έχουν διαπιστωθεί σημαντικά ανεπιθύμητα αποτελέσματα επί της βιολογικής ποικιλότητας, δυνάμει του άρθρου 7, ρυθμίζει ή διαχειρίζεται τις σχετικές διαδικασίες και δραστηριότητες και

ιγ) Συνεργάζεται παρέχοντας οικονομική και άλλου είδους υποστήριξη για την επί τόπου (in-situ) διατήρηση των ειδών, όπως περιγράφεται στις υποπαραγράφους α) έως ιβ) παραπάνω, ειδικότερα στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Άρθρο 9: Εκτός τόπου διατήρηση (ex-situ)

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος κατά το μέτρο του δυνατού, του ενδεδειγμένου και κυρίως με στόχο τη συμπλήρωση των επιτόπου μέτρων:

α) Υιοθετεί μέτρα για την εκτός φυσικών συνθηκών (ex-situ) διατήρηση των συστατικών της βιολογικής ποικιλότητας, κατά προτίμηση στη χώρα προέλευσης των συστατικών αυτών.

β) Θεσπίζει και διατηρεί διευκολύνσεις για την εκτός φυσικών συνθηκών (ex-situ) διατήρηση και την έρευνα σε φυτικούς και ζωικούς οργανισμούς και μικροοργανισμούς, κατά προτίμηση στη χώρα προέλευσης των γενετικών πόρων.

γ) Υιοθετεί μέτρα για την ανάκαμψη και ανόρθωση των απειλούμενων ειδών και για την επανεισαγωγή τους στους φυσικούς οικοτόπους κάτω από τις ενδεδειγμένες συνθήκες.

δ) Ρυθμίζει και διαχειρίζεται συλλογή βιολογικών πόρων από φυσικά ενδιαιτήματα για εκτός φυσικών συνθηκών (ex-situ) διατήρηση, κατά τρόπο ώστε να μην απειλούνται οικοσυστήματα και γηγενείς πληθυσμοί ειδών, εκτός αν απαιτούνται, σύμφωνα με την υποπαραγράφο γ) παραπάνω, ειδικά προσωρινά εκτός φυσικών συνθηκών (ex-situ) μέτρα.

ε) Συνεργάζεται για την παροχή οικονομικής και άλλου είδους ενίσχυσης για την εκτός φυσικών συνθηκών (ex-situ) διατήρηση, όπως ορίζεται στις υποπαραγράφους α) έως δ) παραπάνω και για την ίδρυση και λειτουργία διευκολύνσεων διατήρησης εκτός φυσικών συνθηκών (ex-situ) στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Άρθρο 10: Αειφορική χρήση των συστατικών της βιολογικής ποικιλότητας

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, κατά το μέρος του δυνατού και του ενδεδειγμένου, θα:

α) Ενσωματώνει την αντίληψη για τη διατήρηση και αειφορική χρήση των βιολογικών πόρων στο εθνικό σύστημα λήψεως αποφάσεων.

β) Υιοθετεί μέτρα σχετικά με τη χρήση βιολογικών πόρων, κατά τρόπο ώστε να αποφεύγονται ή να ελαχιστοποιούνται οι ανεπιθύμητες επιπτώσεις επί της βιολογικής ποικιλότητας.

γ) Προστατεύει και ενθαρρύνει τις συνήθεις χρήσεις των βιολογικών πόρων σε συμφωνία με τις παραδοσιακές πολιτιστικές πρακτικές, που είναι συμβατές με τη διατήρηση ή την αειφορική χρήση των πόρων.

δ) Ενισχύει τους ντόπιους πληθυσμούς, την ανάπτυξη και εφαρμογή διορθωτικών δράσεων σε υποβαθμισμένες περιοχές όπου σημειώθηκε μείωση της βιολογικής ποικιλότητας και

ε) Ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ κρατικών αρχών και ιδιωτικού τομέα στην ανάπτυξη μεθόδων για την αειφορική χρήση βιολογικών πόρων.

Άρθρο 11: Κίνητρα

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει, κατά το μέτρο του δυνατού και του ενδεδειγμένου, τα δέοντα από οικονομική και κοινωνική άποψη μέτρα για τη δημιουργία κινήτρων, με στόχο τη διατήρηση και την αειφορική χρήση συστατικών της βιολογικής ποικιλότητας.

**Σύμβαση της Βέρνης “για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης”
[82/72/Ε.Ο.Κ. - Επικύρωση με το Ν. 1335/83 (ΦΕΚ 32Α ’)]**

Όλα τα φυτικά είδη περιλαμβάνονται στον πίνακα του Παραρτήματος Ι «Είδη χλωρίδας υπό αυστηρή προστασία» και οφείλουμε να προστατεύουμε τόσο τους οικοτόπους τους, όσο και τα ίδια τα είδη.

Άρθρο 2

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διατηρήσουν ή να προσαρμόσουν τον πληθυσμό της άγριας χλωρίδας και πανίδας σε επίπεδο ανταποκρινόμενο ιδίως στις οικολογικές, επιστημονικές και πολιτιστικές απαιτήσεις λαμβάνοντας ταυτοχρόνως υπόψη τις οικονομικές και ψυχαγωγικές απαιτήσεις καθώς και τις ανάγκες των υποειδών, ποικιλιών ή τύπων οι οποίοι απειλούνται σε τοπικό επίπεδο.

Άρθρο 3

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή εθνικής πολιτικής διατήρησης της άγριας χλωρίδας και πανίδας και των φυσικών οικοτόπων αυτών, δίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στα είδη που απειλούνται με αφανισμό ή που βρίσκονται σε κίνδυνο, κυρίως δε στα ενδημικά είδη και στους απειλούμενους οικοτόπους, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης.

2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη τη διατήρηση της άγριας χλωρίδας κατά την χάραξη της χωροταξικής και αναπτυξιακής πολιτικής αυτού καθώς και κατά τη λήψη μέτρων καταπολέμησης της ρύπανσης.

3. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος ενθαρρύνει την εκπαίδευση και τη διάδοση γενικών πληροφοριών περί της ανάγκης διατήρησης των ειδών της άγριας χλωρίδας και πανίδας και των οικοτόπων αυτών.

Άρθρο 4: Προστασία οικοτόπων

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα και απαραίτητα νομοθετικά και κανονιστικά μέτρα για την προστασία των οικοτόπων των άγριων ειδών χλωρίδας και πανίδας, ιδίως των απειλούμενων στα Παραρτήματα Ι και ΙΙ και για τη διαφύλαξη των φυσικών οικοτόπων που κινδυνεύουν να εξαφανισθούν.

2. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη λαμβάνουν υπόψη κατά την χάραξη της χωροταξικής και αναπτυξιακής πολιτικής τους τις ανάγκες διατήρησης των προστατευόμενων ζωνών των αναφερόμενων στην προηγούμενη παράγραφο, ώστε να αποφευχθεί ή να μειωθεί όσο το δυνατό περισσότερο κάθε υποβάθμιση τοιούτων ζωνών.

Άρθρο 5: Προστασία ειδών

Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος λαμβάνει τα κατάλληλα και απαραίτητα νομοθετικά και κανονιστικά μέτρα, ώστε να εξασφαλίσει την ειδική διατήρηση των ειδών της άγριας χλωρίδας που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι.

Θα απαγορεύονται η εκ προθέσεως συγκομιδή, συλλογή, κοπή ή εκρίζωση των αναφερόμενων φυτών. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος απαγορεύει, όσο τούτο είναι αναγκαίο, την κατοχή ή την εμπορία των ειδών αυτών.

Άρθρο 9

Με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει άλλη ικανοποιητική λύση και εφόσον η παρέκκλιση δεν βλάπτει την επιβίωση του συγκεκριμένου πληθυσμού, κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να παρεκκλίνει:

- για τον σκοπό της διατήρησης της χλωρίδας και της πανίδας
- για τον σκοπό της έρευνας και εκπαίδευσης, επανεγκατάστασης πληθυσμού, επανεισαγωγής και εκτροφής
- για να επιτρέπεται με αυστηρές ελεγχόμενες προϋποθέσεις, σε επιλεκτική βάση και εντός ορισμένου μέτρου η σύλληψη, η κατοχή ή οποιαδήποτε άλλη ορθολογική εκμετάλλευση ορισμένων αγρίων ζώων και φυτών σε μικρές ποσότητες.

Άρθρο 11

1. Κατά την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας σύμβασης τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την

υποχρέωση:

- α) να συνεργάζονται όταν θα είναι τούτο χρήσιμο, ιδίως όταν η συνεργασία αυτή θα μπορούσε να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των μέτρων των ληφθέντων σύμφωνα προς τα λοιπά άρθρα της παρούσας σύμβασης
- β) να ενθαρρύνουν και συντονίζουν τις ερευνητικές εργασίες που έχουν σχέση με τους στόχους της παρούσας σύμβασης.

2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση, όπως:

- α) να ενθαρρύνει την επανεισαγωγή ιθαγενών ειδών της άγριας χλωρίδας και πανίδας, εφόσον το μέτρο αυτό θα μπορούσε να συμβάλλει στη διατήρηση ενός είδους απειλούμενου με αφανισμό, με την προϋπόθεση ότι θα πραγματοποιήσει προηγουμένως και υπό το φως της εμπειρίας άλλων συμβαλλόμενων μερών, μελέτη προς διερεύνηση κατά πόσο μια τέτοια επανεισαγωγή θα ήταν αποτελεσματική και αποδεκτή.
- β) να ελέγχει αυστηρά την εισαγωγή ειδών μη ιθαγενών.

Οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ του Συμβουλίου

«για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»

Σκοποί/Στόχοι

Η προστασία της βιολογικής ποικιλομορφίας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας στο ευρωπαϊκό έδαφος των Κ-Μ, όπου εφαρμόζεται η συνθήκη, με τη δημιουργία ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου ειδικών ζωνών διατήρησης, το επονομαζόμενο NATURA 2000.

Υποχρεώσεις - Μέτρα

Γενικά η οδηγία δεν θέτει ευθύς εξ αρχής κάποιους συγκεκριμένους πρόσθετους περιορισμούς, όρους ή απαγορεύσεις στις δραστηριότητες που ασκούνται ή πρόκειται να ασκηθούν στις περιοχές που θα αποτελέσουν τελικά το δίκτυο NATURA 2000.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στα έχοντας υπόψη της οδηγίας αυτή συμβάλλει στο γενικό στόχο μιας διαρκούς ανάπτυξης και ο κυριότερος σκοπός της είναι να ευνοήσει τη διατήρηση της βιοποικιλότητας λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και περιφερειακές απαιτήσεις - η διατήρηση της βιοποικιλότητας ενδέχεται να απαιτεί τη διατήρηση ή και την ενθάρρυνση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν θα αποσκοπούν στη διατήρηση ή την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και των άγριων ειδών χλωρίδας και πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος (άρθρο 2 παρ. 2) που οι περιοχές φιλοξενούν, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών απαιτήσεων, καθώς και των τοπικών ή περιφερειακών ιδιομορφιών (άρθρο 2 παρ. 3).

Άρθρο 1α

«Διατήρηση»: Ένα σύνολο μέτρων που απαιτούνται για να διατηρηθούν ή αποκατασταθούν οι φυσικοί οικότοποι και οι πληθυσμοί ειδών της άγριας χλωρίδας και πανίδας σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης.

Άρθρο 1β

«Φυσικοί οικότοποι»: οι χερσαίες περιοχές που διακρίνονται χάρις στα βιολογικά και μη βιολογικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά τους, είτε είναι εξ ολοκλήρου φυσικές ή ημιφυσικές.

Άρθρο 1γ

«Φυσικοί οικότοποι κοινοτικού ενδιαφέροντος»: οι οικότοποι που στο έδαφος το οριζόμενο από το άρθρο 2:

- i) διατρέχουν κίνδυνο να εξαφανιστούν από την περιοχή της φυσικής κατανομής τους

- ii) έχουν περιορισμένη περιοχή φυσικής κατανομής λόγω της μειώσεώς τους ή λόγω του ότι η περιοχή εκ της φύσεώς της είναι περιορισμένη
- iii) αποτελούν σημαντικά δείγματα τυπικών χαρακτηριστικών μίας ή περισσότερων από τις ακόλουθες βιογεωγραφικές περιοχές: αλπικής, ατλαντικής, ηπειρωτικής, μακαρονησιωτικής και μεσογειακής.

Άρθρο 1δ

«Τύποι φυσικών οικοτόπων προτεραιότητας»: οι τύποι φυσικών οικοτόπων που διατρέχουν τον κίνδυνο να εξαφανιστούν από το οριζόμενο από το άρθρο 2 έδαφος, και για τη διατήρηση των οποίων η Κοινότητα φέρει ιδιαίτερη ευθύνη λόγω του μεγέθους του τμήματος της φυσικής κατανομής τους που περιλαμβάνεται στο οριζόμενο από το άρθρο 2 έδαφος. Αυτοί οι τύποι φυσικών οικοτόπων στους οποίους αποδίδεται προτεραιότητα σημειώνονται με αστερίσκο (*) στο παράρτημα I.

Άρθρο 1ε

«Κατάσταση διατήρησης ενός φυσικού οικοτόπου»: το αποτέλεσμα του συνόλου των παραγόντων που επιδρούν σε ένα φυσικό οικοτόπο, καθώς και στα χαρακτηριστικά είδη που βρίσκονται σε αυτόν και οι οποίοι παράγοντες μπορούν να αλλοιώσουν μακροπρόθεσμα τη φυσική του κατανομή, τη δομή του και τις λειτουργίες του, καθώς και τη μακροπρόθεσμη επιβίωση των χαρακτηριστικών ειδών του στο αναφερόμενο στο άρθρο 2 έδαφος.

Η κατάσταση διατήρησης ενός φυσικού οικοτόπου θεωρείται ικανοποιητική όταν:

- η περιοχή της φυσικής κατανομής του και οι εκτάσεις που περιέχει μένουν σταθερές ή αυξάνονται και
- η δομή και οι ειδικές λειτουργίες που απαιτούνται για τη μακροπρόθεσμη συντήρησή του υφίστανται και είναι δυνατόν να συνεχίσουν να υφίστανται κατά το προβλεπτό μέλλον και
- η κατάσταση της διατήρησης των χαρακτηριστικών ειδών κρίνεται ικανοποιητική κατά την έννοια του στοιχείου θ).

Άρθρο 1στ

«Οικότοπος ενός είδους»: είναι περιβάλλον οριζόμενο από βιολογικούς και μη βιολογικούς χαρακτηριστικούς παράγοντες, στο οποίο ζει το είδος σε ένα από τα στάδια του βιολογικού κύκλου του.

Άρθρο 1ζ

«Είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος»: είναι τα είδη που:

- i) διατρέχουν κίνδυνο, εξαιρουμένων εκείνων που η περιοχή φυσικής κατανομής εκτείνεται οριακά μόνο στο προαναφερόμενο έδαφος και τα οποία δεν διατρέχουν κίνδυνο, ούτε είναι ευπρόσβλητα στην περιοχή του δυτικού παλαιοαρκτικού
- ii) είναι ευπρόσβλητα, δηλαδή πιθανολογείται ότι στο προσεχές μέλλον ενδέχεται να περιληφθούν στην κατηγορία των ειδών που διατρέχουν κίνδυνο, εφόσον εξακολουθήσουν να υπάρχουν οι παράγοντες που δημιουργούν αυτό τον κίνδυνο
- iii) είναι σπάνια, δηλαδή οι πληθυσμοί τους είναι ολιγάριθμοι και μολονότι δεν διατρέχουν επί του παρόντος κίνδυνο, ούτε είναι ευπρόσβλητα, υπάρχει κίνδυνος να καταστούν. Τα είδη αυτά βρίσκονται σε γεωγραφικές μικρές περιοχές ή αραιά διασκορπισμένες σε μια μεγαλύτερη έκταση ή
- iv) είναι ενδημικά και απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή, λόγω της ιδιομορφίας του οικοτόπου τους ή/και των ενδεχόμενων επιπτώσεων που μπορεί να έχει η εκμετάλλυσή τους στην κατάσταση διατήρησης.

Τα είδη αυτά αναγράφονται ή θα ήταν δυνατό να αναγραφούν στο παράρτημα II ή/και IV.

Ως εκ τούτου τα είδη του παραρτήματος εξ ορισμού θεωρούνται κινδυνεύοντα και γενικά σε κρίσιμη κατάσταση διατήρησης.

Άρθρο 1η

«Είδη προτεραιότητας»: τα είδη που αναφέρονται στο άρθρο 1ζ σημείο ι), για τη διατήρηση των οποίων η Κοινότητα φέρει ιδιαίτερη ευθύνη λόγω του μεγέθους του τμήματος της περιοχής της φυσικής τους κατανομής το οποίο περιλαμβάνεται στο αναφερόμενο στο άρθρο 2 έδαφος. Αυτά τα είδη προτεραιότητας σημειώνονται με αστερίσκο (*) στο παράρτημα II.

Άρθρο 1θ

«Κατάσταση της διατήρησης ενός είδους»: το αποτέλεσμα του συνόλου των παραγόντων που, επιδρώντας στο οικείο είδος, είναι δυνατόν, να αλλοιώσουν μακροπρόθεσμα την κατανομή και το μέγεθος των πληθυσμών του στο αναφερόμενο στο άρθρο 2 έδαφος.

Η «κατάσταση της διατήρησης ενός είδους» κρίνεται ως «ικανοποιητική» όταν:

- τα δεδομένα με την πορεία των πληθυσμών του δείχνουν ότι το είδος εξακολουθεί και μπορεί να εξακολουθεί μακροπρόθεσμα να αποτελεί ένα ζωτικό στοιχείο των φυσικών οικοτόπων στους οποίους ανήκει
- η περιοχή φυσικής κατανομής του είδους αυτού δεν φθίνει, ούτε υπάρχει κίνδυνος να μειωθεί κατά το προβλεπτό μέλλον
- υπάρχει και θα συνεχίσει να υπάρχει ένας οικοτόπος σε επαρκή έκταση, ώστε οι πληθυσμοί του να διατηρηθούν μακροπρόθεσμα.

Άρθρο 2

1. Η παρούσα οδηγία σκοπό έχει να συμβάλει στην προστασία της βιολογικής ποικιλομορφίας, μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας στο Ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών όπου εφαρμόζεται η συνθήκη.

2. Τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία αποσκοπούν στη διασφάλιση της διατήρησης ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των φυσικών οικοτόπων και των άγριων ειδών χλωρίδας και πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος.

3. Κατά τη λήψη μέτρων σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις, καθώς και οι περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες.

Άρθρο 4 παρ. 4

Όταν ένας τόπος κοινοτικής σημασίας, υπ' αυτή του την ιδιότητα, επιλέχθηκε δυνάμει της διαδικασίας της παραγράφου 2, το οικείο κράτος μέλος ορίζει τον εν λόγω τόπο ως ειδική ζώνη διατήρησης το ταχύτερο δυνατόν και, το αργότερο, μέσα σε μια εξαετία, καθορίζοντας τις προτεραιότητες σε συνάρτηση με τη σημασία των τόπων για τη διατήρηση ή την αποκατάσταση, σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, ενός τύπου φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος I ή ενός είδους του παραρτήματος II και για τη συνεκτικότητα του Natura 2000, καθώς και σε συνάρτηση με τους κινδύνους υποβάθμισης ή καταστροφής που επηρεάζουν τους εν λόγω τόπους.

Άρθρο 6

1. Για τις ειδικές ζώνες διατήρησης, τα κράτη μέλη καθορίζουν τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που ενδεχομένως συνεπάγονται ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης ή ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διεύθυνσης και τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα που ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος I και των ειδών του παραρτήματος II, τα οποία απαντώνται στους τόπους.

2. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και οι ενοχλήσεις που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 13

1. Τα κράτη μέλη εκδίδουν τις απαιτούμενες διατάξεις ώστε να θεσπισθεί ένα **καθεστώς αυστηρής προστασίας των φυτικών ειδών που αναφέρονται στο σημείο β) του παραρτήματος IV** που να απαγορεύει:

α) την εκ προθέσεως αποκομιδή καθώς και τη συλλογή, κοπή, εκρίζωση ή καταστροφή δειγμάτων των εν λόγω ειδών, στην περιοχή φυσικής κατανομής τους

β) την κατοχή, μεταφορά, εμπορία ή ανταλλαγή και προσφορά για εμπορικούς σκοπούς δειγμάτων των εν λόγω ειδών, που έχουν συλλεχθεί από το φυσικό περιβάλλον, εκτός εκείνων που έχουν συλλεχθεί νομίμως πριν αρχίσει να παράγει αποτελέσματα η παρούσα οδηγία.

2. Οι απαγορεύσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β) της παραγράφου 1 ισχύουν για όλα τα στάδια του βιολογικού κύκλου των φυτών που αναφέρονται στο παρόν άρθρο.

Άρθρο 16

Τα κράτη μέλη, υπό τον όρο ότι δεν υπάρχει άλλη αποτελεσματική λύση και ότι η παρέκκλιση δεν παραβιάζει τη διατήρηση, σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των πληθυσμών των συγκεκριμένων ειδών στην περιοχή της φυσικής τους κατανομής, μπορεί να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις των άρθρων 12, 13, 14 και 15 στοιχεία α) και β):

α) για να προστατεύσουν την άγρια πανίδα και χλωρίδα και να διατηρήσουν τους φυσικούς οικοτόπους

β) για να προλάβουν σοβαρές ζημιές, ιδίως των καλλιεργειών, της Κτηνοτροφίας, των δασών, των πληθυσμών ιχθύων και των υδάτων και ιδιοκτησιών άλλης μορφής

γ) για λόγους δημόσιας υγείας και ασφαλείας ή για άλλους επιτακτικούς λόγους προέχοντος δημοσίου συμφέροντος, συμπεριλαμβανομένων τυχόν λόγων κοινωνικού ή οικονομικού χαρακτήρα και ευεργετικών συνεπειών πρωταρχικής σημασίας για το περιβάλλον

δ) για εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς λόγους, για λόγους αποκατάστασης πληθυσμών και επανεισαγωγής των εν λόγω ειδών και για επιχειρήσεις αναπαραγωγής που απαιτούνται για τους σκοπούς αυτούς, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής αναπαραγωγής των Φυτών

ε) για να επιτρέψουν υπό όρους αυστηρά ελεγχόμενους, την επιλεκτική και ποσοτικά περιορισμένη σύλληψη ή κράτηση περιορισμένου αριθμού, προσδιορισμένου από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, μερικών δειγμάτων των ειδών που αναφέρει το παράρτημα IV.

Άρθρο 22

Κατά την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη:

α) εξετάζουν κατά πόσο είναι σκόπιμο να επανεισάγουν τοπικά είδη, που αναφέρονται στο παράρτημα IV, στο έδαφός τους, εάν το μέτρο αυτό μπορεί να συμβάλει στη διατήρησή τους, εφόσον βεβαίως από έρευνα που έχει διεξαχθεί βάσει και της πείρας που έχει κηθεί σε άλλα κράτη μέλη ή αλλού, προκύπτει ότι η επανεισαγωγή αυτή συμβάλλει αποτελεσματικά στην αποκατάσταση αυτών των ειδών σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, και εφόσον πριν από την επανεισαγωγή διεξαχθούν οι δέουσες διαβουλεύσεις με το ενδιαφερόμενο κοινό

β) μεριμνούν ώστε η ηθελημένη εισαγωγή ενός μη τοπικού είδους στο φυσικό περιβάλλον να ρυθμίζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην παραβιάζει καθόλου τους φυσικούς οικοτόπους στην περιοχή της φυσικής τους κατανομής ούτε την τοπική άγρια πανίδα και χλωρίδα, όποτε δε το κρίνουν αναγκαίο, απαγορεύουν την εν λόγω εισαγωγή. Τα αποτελέσματα των μελετών εκτίμησης ανακοινώνονται στην επιτροπή προς ενημέρωση.

Κ.Υ.Α. 33318/3028/1998 (ΦΕΚ 1289/ 28.12.98)

«Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων»

Με την προαναφερόμενη Κ.Υ.Α. ενσωματώθηκε στο Εθνικό Δίκαιο η οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ. «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» και η οδηγία 97/62/Ε.Κ. του Συμβουλίου της 27.10.97 «για την τεχνική και επιστημονική αναπροσαρμογή της οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας».

Η προαναφερόμενη Κ.Υ.Α. έχει αρκετά λάθη σε σχέση με τα αντίστοιχα άρθρα της οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ., θα πρέπει να διορθωθεί και ενδεικτικά:

- Το άρθρο 11 της Κ.Υ.Α. εναρμόνισης αντιστοιχεί στο άρθρο 12 της οδηγίας και:
  - έχει γίνει λάθος προσαρμογή και αναφέρεται σαν τίτλος σε όλα τα ζωικά είδη και στο κείμενο (παρ. 1α) στα ζωικά είδη του παραρτήματος V και ότι
  - οι υποχρεώσεις μας για τα είδη αυτά δεν ισχύουν από την πράξη ενσωμάτωσης αλλά από τη δημοσίευση της οδηγίας.

Δηλαδή ουσιαστικά δεν έχουμε εναρμονίσει το σχετικό άρθρο στο Εθνικό Δίκαιο.

- Το άρθρο 12 της Κ.Υ.Α. εναρμόνισης αντιστοιχεί στο άρθρο 13 της οδηγίας και:
  - έχει γίνει λάθος προσαρμογή και αναφέρεται σαν τίτλος σε όλα τα φυτικά είδη και χωρίς να αναφέρεται στο κείμενο του άρθρου το παράρτημα και ότι
  - οι υποχρεώσεις μας για τα φυτικά είδη δεν ισχύουν από την πράξη ενσωμάτωσης αλλά από τη δημοσίευση της οδηγίας.

Θα πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες διορθώσεις:

Άρθρο 12: Προστασία των φυτικών ειδών του παραρτήματος IV/σημείο β)

«Για τα φυτικά είδη που αναφέρονται στο σημείο β) του παραρτήματος IV του άρθρου 20 της παρούσας, θεσπίζεται ένα καθεστώς αυστηρής προστασίας στην περιοχή φυσικής κατανομής τους και απαγορεύεται:

.....»

- Το άρθρο 13 της Κ.Υ.Α. εναρμόνισης αντιστοιχεί στα άρθρα 14 και 15 της οδηγίας και θα πρέπει να γίνει η ακόλουθη διόρθωση:

Άρθρο 13 (άρθρο 15 της οδηγίας)

Στο άρθρο 13 παρ. 3 εδάφιο α) να αντικατασταθεί το IV σημείο α) σε VI σημείο α), αφού η οδηγία αναφέρεται στα μη επιλεκτικά μέσα που απαριθμούνται στο συγκεκριμένο παράρτημα και όχι στα ζωικά είδη.

- Στο παράρτημα II του άρθρου 20 να γίνει η ακόλουθη διόρθωση - αντικατάσταση στην τρίτη πρόταση του σημείου γ) «Σύμβολα»:

Εφόσον ένα είδος του παρόντος παραρτήματος δεν αναφέρεται ούτε στο παράρτημα IV, ούτε στο παράρτημα V σημειώνεται με το σύμβολο (ο).

Εφόσον ένα είδος του παρόντος παραρτήματος δεν αναφέρεται στο παράρτημα IV, αλλά στο παράρτημα V σημειώνεται με το σύμβολο (V).

- Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που προβλέπεται στην οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ., οι διαδικασίες για την κατάρτιση του κοινοτικού καταλόγου των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας έπρεπε να είχαν ολοκληρωθεί τον Ιούνιο του 1998 (σημείο χρονικής αναφοράς) και οι χώρες είχαν την υποχρέωση να ολοκληρώσουν τον ορισμό τους ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης μέχρι τον Ιούνιο του 2004 και όχι μέσα σε έξι χρόνια από τη στιγμή της κατάρτισης του κοινοτικού καταλόγου (υπάρχει πλέον σημαντική καθυστέρηση από την Ε.Ε.), έτσι όπως λανθασμένα αναφέρεται στο κείμενο της εναρμόνισης της οδηγίας (άρθρο 4 παρ. Β.1).

- Επίσης στη συγκεκριμένη παράγραφο (ατυχής προσαρμογή των παρ. 1 και 2 του άρθρου 6 της οδηγίας), προβλέπεται πρώτα η θεσμοθέτηση όλων των περιοχών του κοινοτικού καταλόγου των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας ως προστατευόμενες στα πλαίσια της κείμενης νομοθεσίας και μετά ο πρόσθετος χαρακτηρισμός ως Ειδικής Ζώνης Διατήρησης.

Δεν προβλέπεται και ούτε απορρέει από κανένα άρθρο της οδηγίας η θεσμοθέτηση μιας περιοχής ως προστατευόμενης. Και τούτο διότι με την ένταξη και θεσμοθέτηση των περιοχών στα αντικείμενα προστασίας του Ν. 1650/86 (πολιτική και πρακτική που εφαρμόζει το ΥΠΕΧΩΔΕ), εκ των πραγμάτων (άρθρο 19 του Ν. 1650/86) θα πρέπει να εξοστρακιστούν αδικαιολόγητα υφιστάμενες δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα.

Οφείλουμε να επισημάνουμε ότι στα έχοντας υπόψη της οδηγίας χαρακτηριστικά αναφέρεται, ότι αυτή συμβάλλει στον γενικό στόχο μιας διαρκούς ανάπτυξης και ο κυριότερος σκοπός της είναι να ευνοήσει τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και περιφερειακές απαιτήσεις - **η διατήρηση της βιοποικιλότητας ενδέχεται να απαιτεί τη διατήρηση ή και την ενθάρρυνση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.**

Άρθρο 4, Κεφ. Β. Καθορισμός Ειδικών Ζωνών Διατήρησης

1. Όταν ένας τόπος οριστεί ως τόπος κοινοτικής σημασίας σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 2 προσδίδεται στον εν λόγω τόπο, μέσα σε έξι χρόνια από την κατάρτιση του κοινοτικού καταλόγου, εκτός του χαρακτηρισμού που ενδεχομένως προβλέπεται σε άλλες ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και ο πρόσθετος χαρακτηρισμός του ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης.

2. Ο χαρακτηρισμός αυτός γίνεται μετά από συνεργασία των κατά περίπτωση αρμοδίων Υπουργείων σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας (Π.Δ. ή Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις) ανάλογα και με τα υφιστάμενα έργα ή δραστηριότητες.

Με το ως άνω Π.Δ. καθορίζονται επιπλέον οι αναγκαίοι όροι και οι γενικές κατευθύνσεις διαχείρισης του εν λόγω τόπου σε συνάρτηση:

α) με τη σημασία του τόπου για τη διατήρηση ή την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης ενός ή περισσότερων τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος I ή ενός ή περισσότερων ειδών του παραρτήματος III και για τη συνεκτικότητα του δικτύου NATURA 2000

β) με τους κινδύνους υποβάθμισης ή καταστροφής που επηρεάζουν τον εν λόγω τόπο.

Κατά την έκδοση του εν λόγω Π.Δ. λαμβάνονται υπόψη τα μέτρα που έχουν ληφθεί και τα προγράμματα που έχουν υποβληθεί στην Ε.Ε. για την εφαρμογή της παραγράφου Α3 του άρθρου αυτού.

Άρθρο 5

Με το άρθρο αυτό συστήθηκε 15μελής Επιτροπή με σκοπό την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας με την ονομασία «Επιτροπή - Φύση 2000».

Ένα από τα έργα της Επιτροπής είναι και η διατύπωση απόψεων για την κατάρτιση του καταλόγου των ιδιαίτερα προστατευόμενων ειδών της χώρας που προβλέπεται στο άρθρο 15 της παρούσας.

Άρθρο 6

Για την προστασία και διατήρηση των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης και την αποφυγή της υποβάθμισης των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος I και των οικοτόπων των ειδών του παραρτήματος II του άρθρου 20 που βρίσκονται στις Ειδικές αυτές Ζώνες καθώς και των οχλήσεων που έχουν επιπτώσεις στα είδη αυτά λαμβάνονται τα αναγκαία και ενδεδειγμένα μέτρα που αναφέρονται κυρίως:

(α) στις κανονιστικές πράξεις που καταρτίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας του άρθρου 4 παράγραφος Α3 και παράγραφος Β2.

(β) στην έκδοση των κανονισμών ή ειδικών σχεδίων ανάπτυξης και διαχείρισης που προβλέπονται στην παράγραφο 2 (εδάφιο 1) του άρθρου 21 του Ν. 1650/86 ή σε άλλες ειδικές διατάξεις της κείμενης

νομοθεσίας, όπως στο Ν. 998/79, στο Ν.Δ. 996/1971, στο Ν.Δ. 86/1969, στο Ν. 177/75, στο Π.Δ. 453/77 κ.λπ.

(γ) στη δυνατότητα σύστασης ειδικών υπηρεσιών για την παρακολούθηση και την αποτελεσματικότερη προστασία των ειδικών ζωνών διατήρησης, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2 (εδάφιο 2) του άρθρου 21 του Ν. 1650/86 ή σε άλλες διατάξεις.

(δ)....

(ε) στη δυνατότητα λήψης προληπτικών μέτρων.

(στ) στις οικονομικές ρυθμίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 22 του Ν. 1650/86 ή σε άλλες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

Άρθρο 15: Κατάλογος των ιδιαίτερα προστατευόμενων ειδών

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας και ΠΕΧΩΔΕ, καταρτίζεται εθνικός κατάλογος των ιδιαίτερα προστατευόμενων ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας της χώρας.

Ο κατάλογος αυτός καταρτίζεται με βάση:

- τα αναφερόμενα στα Παραρτήματα II, IV και V του άρθρου 20 είδη χλωρίδας και πανίδας,
- τα μέτρα που προβλέπονται στα άρθρα 6, 11, 12, 13 και 14 της παρούσας απόφασης καθώς και
- τις διαθέσιμες πληροφορίες για την κατάσταση διατήρησης και τον βαθμό απειλής για το σύνολο των ειδών αυτοφυούς χλωρίδας και πανίδας της χώρας.

Με την ίδια απόφαση καθορίζονται περιορισμοί, απαγορεύσεις, όροι και μέτρα για την προστασία τους καθώς και οι όροι διεξαγωγής επιστημονικών ερευνών πάνω στα είδη αυτά και ρυθμίζονται τα σχετικά με τη συνεργασία των συναρμόδιων υπηρεσιών και των ενδιαφερομένων φορέων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με όμοια απόφαση μπορούν να τροποποιούνται ή να συμπληρώνονται, ο παραπάνω κατάλογος, οι περιορισμοί, απαγορεύσεις και οι όροι.

2. Μέχρι να εκδοθεί ο προβλεπόμενος στο άρθρο αυτό κατάλογος ισχύει το Π.Δ. 67/1981 «περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας κ.λπ.» (Α'23).